

Is een voetbalvereniging veilig?

Auteur : René Bogerd
Scriptie : PHOV opleiding Hogere Veiligheidskunde
Betreft : v.v. LRC Leerdam
Cursusgroep : Utrecht 42
Afstudeerbegeleider : Peter Klein
Datum : Juni 2013
Status : Deze scriptie is openbaar

Voorwoord

Deze scriptie heb ik geschreven in het kader van mijn afstudeeropdracht van de opleiding Hogere Veiligheidskunde (HVK), gevolgd bij de Post Hoger Onderwijs Veiligheidskunde (PHOV) te Utrecht, groep Utrecht 42 jaargang 2011 – 2013. De keuze om deze opleiding te gaan doen is voortgekomen uit het Manager Improve traject waarin ik zat binnen DuPont. Ik wil mezelf verder ontwikkelen op veiligheidsgebied.

Mijn onderzoek gaat niet over een onderwerp bij DuPont maar over een onderwerp waar heel veel mensen mee te maken hebben. Ruim 1,2 miljoen Nederlanders zijn lid van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en hiermee direct lid van een voetbalvereniging. Er zijn 2.635 amateur (veld)voetbalverenigingen. Veel DuPonters hebben in hun vrije tijd te maken met dit onderwerp.

Voor v.v. LRC Leerdam heb ik gekozen omdat ik persoonlijk betrokken ben bij de vereniging. Ten eerste als vader van een zoon die voetbalt en voorts ben ik grensrechter van zijn elftal. Ook ben ik veiligheidscoördinator bij v.v. LRC Leerdam.

Op deze plaats wil ik graag een aantal mensen en instanties bedanken voor hun bijdrage aan het tot stand komen van mijn onderzoek:

- Bestuur van v.v. LRC Leerdam, dat mij de mogelijkheid heeft geboden en heeft meegewerkt aan tot het stand tot komen van dit onderzoek.
- DuPont de Nemours, dat het mogelijk heeft gemaakt dat ik deze opleiding kon volgen.
- Matthijs Otto, SHE manager Solae België
- Dianne Verhage, Karin Stavast en Wim van Alphen van de PHOV voor hun ondersteuning gedurende de opleiding.
- Docenten en medestudenten. Zij hebben mij met veel enthousiasme meegenomen op reis door de wereld van “veiligheid”.
- Marius Kap, Mark Grinwis en mijn scriptiementor Peter Klein voor de feedback tijdens de interviewsessies.
- Patrick Balemans, KNVB beleidsmedewerker accommodatiezaken.
- Gerard Willems, veiligheidscoördinator JVC Cuijk
- Gerrit Scheurwater, bestuurslid communicatie, PR en veiligheid ASWH
- John Boekelman, voorzitter Leerdam Sport ‘55
- Marc Reijmers, voorzitter VVGZ
- Lucien Gooshouwer, bestuurslid GSC/ODS
- Johan den Hertog, preventiemedewerker brandweer Zuid-Holland-Zuid
- Kees Roelofs, bestuurslid Nederlandse Vereniging van Veiligheidskundigen (NVVK)
- Jesse van Ekeren, verzekeringsadviseur Boveko

En verder iedereen die ik niet bij naam genoemd heb, die mij raad en tips gaven en die een effectieve bijdrage hebben geleverd aan dit onderzoek. Maar de meeste dank ben ik verschuldigd aan mijn vrouw en mijn kinderen. Zij hebben de ruimte vrij gemaakt om deze opleiding tot een goed einde te brengen en hebben hiervoor leuke dingen moeten laten.

Ik wens de lezer veel leesplezier en hoop dat dit onderzoek aanleiding mag zijn tot een veiliger arbeidsomstandighedenbeleid voor de 2.635 amateurvoetbalverenigingen.

René Bogerd
Leerdam, juni 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelstelling.....	6
1.3 Werkwijze.....	7
1.4 Positie en rol auteur	8
1.5 Leeswijzer.....	8
2. v.v. LRC Leerdam	9
2.1 Beschrijving van de vereniging	9
2.2 Vrijwilligersbeleid.....	10
2.3 Organisatiestructuur	10
3. Onderzoek	11
3.1 Wetgeving	11
3.2 Gevaarlijke stoffen	13
3.3 Werken op hoogte.....	15
3.4 Fysieke belasting	16
3.5 Psychosociale arbeidsbelasting.....	16
3.6 Brandveiligheid / BHV	18
3.7 Legionella.....	19
3.8 Biologische agentia	20
3.9 Voedselveiligheid	21
3.10 Ongevallen / blessures.....	22
4. Cultuur	23
5. Benchmark.....	24
6. Conclusies, aanbevelingen en plan van aanpak	28
Lijst met verklarende woorden	38
Literatuurlijst en websites	39
Bijlage 1 Scriptievoorstel	40
Bijlage 2 Akkoordverklaring scriptievoorstel	43
Bijlage 3 Organogram LRC.....	44
Bijlage 4 Vragenlijst van de interviews.....	45
Bijlage 5 Beleidsplan openbare orde en veiligheid LRC	50
Bijlage 6 Ontruimingsplan clubgebouw LRC	57
Bijlage 7 Artikel 9.5a Arbeidsomstandighedenbesluit	84

Samenvatting

Het eerste half jaar van 2013 heb ik onder andere bij voetbalvereniging LRC Leerdam een onderzoek uitgevoerd ter afsluiting van mijn opleiding Hogere Veiligheidskunde (HVK).

Gedurende mijn HVK-studie stelde ik mezelf regelmatig de vraag of het bestuur van een voetbalvereniging verantwoordelijk gesteld kon worden als er een arbeidsongeval zou gebeuren binnen de vereniging. Vanuit mijn ervaring kan ik stellen dat op het gebied van “wedstrijdveiligheid” veel geregeld is, maar is dit ook voor de arbeidsveiligheid goed geregeld? Deze gedachte was voor mij de aanleiding om hiernaar onderzoek te verrichten.

Doelstelling van het onderzoek was om erachter te komen wat de bestuurlijke verantwoordelijkheden zijn t.a.v. medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers). Ook de bijzondere gevaren moeten in beeld worden gebracht. Deze gevaren kunnen zijn: werken met gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, fysieke belasting, agressie en ongewenst gedrag, brandveiligheid, legionella, voedselveiligheid, ongevallen en blessures.

Er is gekozen voor het amateurvoetbal in het algemeen met LRC als startpunt. Dit om tot een totaal beeld te komen van alle amateurvoetbalverenigingen. Hiermee kunnen aanbevelingen worden geformuleerd om het veiligheidsniveau te verhogen.

De gevolgde werkwijze omvatte onder andere:

- Het verzamelen van informatie over de relevante wetgeving en bijzondere gevaren.
- Veldonderzoek naar de bijzondere gevaren.
- Interviews met bestuursleden van diverse voetbalverenigingen.
- Werkbezoeken aan de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), Nederlandse Vereniging van Veiligheidskundigen (NVVK), Arbeidsinspecteur van het Ministerie SZW, verzekeringsadviseur en brandweer.
- Conclusies trekken en de aanbevelingen schrijven.

Conclusies:

- Er is niet voldoende aandacht voor veilig werken, men heeft niet alle gevaren in beeld. Hierdoor lopen werknemers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers) risico.
- Vanuit de arbeidsomstandighedenwetgeving heeft het bestuur verantwoordelijkheden voor medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers). Dit houdt in dat het bestuur maatregelen moet nemen die redelijkerwijs nodig zijn om te voorkomen dat men letsel oploopt. Heeft het bestuur geen maatregelen genomen dan voldoet het bestuur niet aan haar zorgplicht en kan het bestuur aansprakelijk worden gesteld.
- De KNVB heeft samen met de organisatie Werkgevers in de Sport (WOS) een specifieke sport-RI&E¹ ontwikkeld en deze is online eenvoudig te maken. De sport-RI&E is slechts bij 10% van de verenigingen bekend en slechts bij 5% van de verenigingen in gebruik.

---

¹ <http://www.rie.nl/rie-instrumenten/ri-e-sportverenigingen>

Aanbevelingen:

Het eerste deel van de aanbevelingen zal verder gaan dan v.v. LRC Leerdam. Er is landelijk resultaat te behalen ten aanzien van dit onderwerp en dit wil ik bereiken in samenwerking met de KNVB en de NVVK.

- KNVB en de auteur moeten gezamenlijk landelijk aandacht geven aan dit onderzoek zodat de andere 90% van de amateurvoetbalverenigingen kennis kunnen nemen van de verantwoordelijkheid van het bestuur, de bijzondere gevaren en de sport-RI&E. Dit zal in eerste instantie gedaan worden door een artikel dat de auteur mag plaatsen op de site van de KNVB.
- NVVK en de auteur moeten gezamenlijk binnen de NVVK aandacht geven aan dit onderzoek zodat alle verenigingen in Nederland kennis kunnen nemen van de verantwoordelijkheid van het bestuur, de bijzondere gevaren en de sport-RI&E. De auteur zal een artikel insturen voor plaatsing in het vakblad NVVK-info.

Het tweede deel van de aanbevelingen zijn bestemd voor het gehele amateurvoetbal. Deze aanbevelingen zijn toepasbaar voor alle amateurvoetbalverenigingen:

- Het bestuur van een vereniging moet de risico's in beeld brengen. De sport-RI&E is een uitermate geschikt middel. Allereerst worden alle veiligheids- en gezondheidsrisico's in beeld gebracht en daarna volgt een plan van aanpak voor het oplossen van de risico's of het verlagen van de risico's tot een aanvaardbaar niveau. Heeft een vereniging een sport-RI&E met een plan van aanpak en men voert deze uit, dan is dit een uitstekend middel die de basis vormt voor een goed arbeidsomstandighedenbeleid.
- Het bestuur van een vereniging laat zich bijstaan door deskundige op het gebied van preventie en bescherming. Met het aanstellen van deskundige geeft het bestuur aan dat het een actief arbeidsomstandighedenbeleid voert.
- Wanneer er minderjarige vrijwilligers worden ingezet, zorg voor een plan van aanpak en regel hierin o.a. de begeleiding en de soorten werkzaamheden die wel en/of niet mogen worden verricht.
- Zorg voor een registratie systeem voor incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties.
- Bespreek incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties in de bestuursvergaderingen en communiceer de genomen maatregelen met de belanghebbende medewerkers en vrijwilligers.
- Zorg dat arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan Inspectie SZW worden gemeld.
- Beheers de genomen maatregelen m.b.v. de Deming-cirkel.

Het derde deel van de aanbevelingen gaat over de zaken die specifiek bij LRC tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen. De risico's en de verbetering van de onderwerpen worden verderop beschreven in deze scriptie. Deze risico's zullen ook tijdens het uitvoeren van de sport-RI&E naar voren komen. In hoofdstuk 6 staat het plan van aanpak voor LRC.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ik heb veel respect voor mensen die zich belangeloos inzetten voor een maatschappelijk doel. Binnen onze voetbalvereniging LRC functioneert al geruime tijd een stabiel bestuur en deze mensen steken veel vrije tijd in onze club. Ik ben 3 jaar geleden gevraagd om veiligheidscoördinator te worden en dit werk richt zich vooral op de veiligheid rondom wedstrijden van het 1^e elftal van LRC. Ook zijn we evenementen gaan bekijken waarbij vooral is gekeken naar de veiligheid vanuit het ontruimingsplan. Gedurende mijn HVK-opleiding ben ik breder gaan kijken naar veiligheid bij voetbalverenigingen. Ik kreeg meer kennis van de arbeidsomstandighedenwetgeving en ging veiligheid anders beleven hierdoor stelde ik mezelf regelmatig de vraag of zaken niet anders kunnen of moeten. Je hebt te maken met vrijwilligers en hen een verplichting opleggen is lastiger dan binnen een arbeidsverhouding zoals bij mijn werkgever DuPont. Het zal LRC of een andere amateurvoetbalvereniging maar gebeuren tijdens een klusdag, dat één van de vrijwilligers gewond raakt door het klussen. Wie is er verantwoordelijk? Wat hadden we er aan kunnen doen? Zijn we goed voorbereid op calamiteiten? Dit zijn allemaal vragen die ik gedurende de Hogere Veiligheidskunde Opleiding mezelf heb gesteld.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek is gericht op inzicht verkrijgen en eventueel een verbeterplan opstellen voor de volgende punten:

1. Wat is de verantwoordelijkheid van het bestuur m.b.t. veiligheid t.a.v. medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers).
2. Hoe gaat men om met bijzondere gevaren?
Deze gevaren kunnen zijn: werken met gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, fysieke belasting, agressie en ongewenst gedrag, brandveiligheid, legionella, voedselveiligheid, ongevallen en blessures.

1.3 Werkwijze

Gestart is met het uitzoeken wat de verantwoordelijkheid van het bestuur van een amateurvoetbalvereniging is met betrekking tot veiligheid ten aanzien van medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers). Om hier antwoord op te krijgen is literatuurstudie gedaan. Over dit onderwerp is veel op internet en in het lesmateriaal van de opleiding te vinden. Literatuurstudie is nodig geweest om te kijken aan welke regelgeving voldaan moet worden. Dit onderzoek richt zich speciaal op de arbeidsomstandigheden maar voedselveiligheid is ook in dit onderzoek meegenomen. Voedselveiligheid is een onderwerp dat binnen een voetbalvereniging een grote rol speelt. Iedere voetbalvereniging heeft een grote sociale betekenis waarbij de kantine een centrale rol speelt binnen de vereniging.

Er is onderzoek bij LRC verricht om antwoord te krijgen op de vraag hoe men omgaat met bijzondere gevaren. Bij LRC zijn interviews gehouden met bestuursleden, de kantinebeheerder en vrijwilligers van terrein en opstallen. Al snel tijdens het onderzoek dienden zich een paar valkuilen aan. De eerste valkuil was het gevaar om van dit onderzoek een RI&E te maken. De tweede valkuil betrof het gevaar een (negatief) eenzijdig beeld te creëren van LRC. Om niet in deze valkuilen te trappen is besloten het onderzoek breder te trekken dan alleen LRC. Door meerdere amateurvoetbalverenigingen van verschillende niveaus te bezoeken is het onderzoek van LRC getoetst bij deze verenigingen. Nadat het totaalbeeld inzichtelijk was geworden is er contact gezocht met de Koninklijke Nederlandse Voetbalsbond (KNVB). Hier zijn de bevindingen uit het onderzoek gedeeld en werden de conclusies uit het onderzoek bevestigd.

Tijdens de interviews met de bestuursleden van de verschillende verenigingen is het beeld ontstaan dat men denkt dat een bestuursaansprakelijkheidsverzekering een brede dekking heeft en dat men hierdoor als bestuur en/of persoon niet hoeft op te draaien voor eventuele (financiële) schade. Om tot een goed advies te komen is dit gecontroleerd bij de verzekeringsadviseur van LRC. Tijdens de gesprekken met de verzekeringsadviseur is gebleken dat de KNVB diverse verzekeringen collectief heeft afgesloten. Om te kijken wat deze verzekeringen voor de verenigingen betekenen is contact opgenomen met de KNVB, die dit verder heeft uitgezocht.

De NVVK is bezocht om te kijken wat zij voor toegevoegde waarde voor dit onderzoek kunnen zijn. Werkbezoeken aan een Arbeidsinspecteur van het Ministerie van SZW waren zeer verhelderend. Tijdens deze werkbezoeken is de arbeidsomstandighedenwetgeving bekeken vanuit de invalshoek van de vrijwilliger. Voor het gedeelte brandveiligheid en bedrijfshulpverlening is een werkbezoek gebracht aan de regionale brandweer Zuid-Holland-Zuid.

Door de vele werkbezoeken, creëren van landelijk draagvlak en diepgang m.b.t. de verantwoording van het bestuur is getracht niet in de boven genoemde valkuilen te trappen.

Bijlage 4 bevat de vragenlijst van de interviews met de diverse voetbalverenigingen.

1.4 Positie en rol auteur

De auteur werkt sinds 2001 bij DuPont de Nemours in Dordrecht, eerst als operator en sinds 2008 als Fire Captain. Bij deze functie horen de volgende taken:

- Leiding geven aan een team van brandweermensen tijdens trainingen en calamiteiten.
- Beoordelen van maatregelen die genomen zijn bij heet-werkvergunningen en de organisatie t.b.v. redding bij het betreden van besloten ruimten.
- Testen en onderhouden van brandbeveiligingssystemen.
- Adviseren van brandpreventie en life safety.
- Trainingen verzorgen op het gebied van brandbestrijding en persoonlijke bescherming.
- Organiseren van trainingen t.b.v. functionarissen van de calamiteiten organisatie.

Sinds 2010 is de auteur actief in de rol van veiligheidscoördinator bij LRC. Dit werk wordt volledig gedaan op basis van vrijwilligheid.

Bij deze functie horen de volgende taken:

- Zorgdragen voor het ontwikkelen en implementeren van het veiligheidsplan.
- Regelmatig overleggen met de veiligheidscommissieleden.
- Het verspreiden van kennis en informatie m.b.t. veiligheidsvraagstukken onder de commissieleden en/of bestuur.
- Het opbouwen en onderhouden van een relatienetwerk binnen en buiten LRC (o.a. politie, brandweer en gemeente).
- Het adviseren m.b.t. beveiliging en veiligheid van evenementen die binnen LRC worden georganiseerd.
- Het signaleren van manco's op het terrein van veiligheid, beveiliging, veilig werken en het leveren van input voor het beleid op dat gebied.
- Indien nodig de eindbeslissing nemen bij een calamiteit van een door LRC georganiseerd evenement.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat de aanleiding, doelstelling, werkwijze, positie en rol auteur.

Hoofdstuk 2 gaat over de vereniging v.v. LRC Leerdam, het vrijwilligersbeleid en de organisatiestructuur.

Hoofdstuk 3, beschrijft het onderzoek naar de wetgeving en bijzondere gevaren.

Hoofdstuk 4, beschrijft de cultuur.

Hoofdstuk 5, hier zijn de uitkomsten van de interviews en werkbezoeken verwerkt.

Hoofdstuk 6, hier staan de conclusies, aanbevelingen en het plan van aanpak

Verder bevat het rapport een aantal bijlagen.

Bijlage 1: Scriptievoorstel.

Bijlage 2: Beoordeling scriptievoorstel.

Bijlage 3: Organogram v.v. LRC Leerdam.

Bijlage 4: Vragenlijst van de interviews.

Bijlage 5: Beleidsplan openbare orde en veiligheid v.v. LRC Leerdam.

Bijlage 6: Ontruimingsplan clubgebouw v.v. LRC Leerdam.

Bijlage 7: Artikel 9.5a Arbeidsomstandighedenbesluit.

Na het voorwoord wordt, omwille van het leesgemak, niet meer over v.v. LRC Leerdam gesproken maar over LRC.

2. v.v. LRC Leerdam

2.1 Beschrijving van de vereniging

De Leerdamse Racing Club, beter bekend als LRC, neemt in de Leerdamse gemeenschap een belangrijke plaats in. De voetbalvereniging is met ruim 750 leden een van de grootste verenigingen in Leerdam en in de regio. LRC werd opgericht op 20 februari 1958 nadat een fusie tussen de voetbalafdeling van de omniverenigingen Voorwaarts en Sparta stuk liep. De leden van het voormalige Voorwaarts besloten na het stuklopen tot de oprichting van een zaterdagvoetbalvereniging onder de naam Rood Geel. Deze naam werd door de KNVB afgewezen omdat er al een vereniging met die naam bestond. De naam LRC werd wel geaccepteerd.

De eerste voetbalschreden werden gezet op een gekocht weiland aan Loosdorp. In 1961 was het zover, LRC kon een clubhuis, twee kleedkamers en een kantine in gebruik nemen. Met de uitbreiding van de wijk Leerdam Noord groeide de vereniging voorspoedig. Die expansiedrift had echter tot gevolg dat de accommodatie op Loosdorp ontoereikend werd. Bovendien liet de gemeente haar oog op de velden van LRC vallen om er huizen te bouwen. Na langdurig onderhandelen kreeg LRC een ruimte voor nieuwe velden toegewezen aan de Bruininxdeelsekade. In 1985 was dit sportpark gereed.

Het huidige sportpark Bruinsdeel is ruim 7 hectare groot. Daarop vinden we vier speelvelden en een trainingshoek met de afmetingen van anderhalf speelveld. Wat de opstallen betreft zijn er twee gebouwen te onderscheiden. Er is een gebouw met tien kleedkamers en twee scheidsrechterskamers met daaraan vast een garage/opslagloods waar alle attributen liggen die nodig zijn voor het onderhoud. In het andere gebouw vinden we de kantine, waarin ruim 300 mensen een comfortabel onderkomen vinden. Door elektrisch bediende tussenschotten kan de kantine worden verdeeld in twee gedeeltes. In de kantine is ook gelegenheid om te eten, daarvoor is een keuken beschikbaar. In dit gebouw bevindt zich ook de bestuurskamer.

LRC ziet zichzelf als uithangbord van de gemeente Leerdam, zeker omdat men enige seizoenen heeft gespeeld in de hoofdklasse. Daarom voert men, sinds het seizoen 2007/2008 ook een andere naam. LRC krijgt als toevoeging Leerdam zodat de vereniging als v.v. LRC Leerdam door het leven gaat.

LRC heeft momenteel aan elftallen:

- 7 senioren elftallen, waarvan 1 dameselftal
- 27 jeugdteams, waarvan 2 meisjeselftallen
- De jongste jeugd speelt onderling het 4 x 4 toernooi.

LRC heeft ook een supportersvereniging “Door Weer en Wind”. Het doel van “Door Weer en Wind” is de onderlinge band tussen de leden te verstevigen. In de afgelopen 40 jaar is de supportersvereniging met zijn inmiddels 400 leden van onschatbare waarde gebleken.

2.2 Vrijwilligersbeleid

LRC is een vereniging met eigen terrein en opstallen. Veel werkzaamheden worden door de vereniging zelf verricht. Ook wil LRC graag activiteiten voor haar leden goed organiseren, maar daarvoor komt het structureel handen te kort. Er zijn ondanks een flinke groep vrijwilligers te weinig mensen die zich inzetten voor de vereniging. Om dit probleem op te lossen heeft het bestuur in 2011 het vrijwilligersbeleid ontwikkeld. In dit beleid is een regeling opgenomen waarbij alle actieve LRC-leden, of één van de ouders of verzorgers van een jeugdlid verplicht ieder voetbalseizoen twee verenigingsdiensten van drie uur per keer moet verrichten. Er zijn vier soorten diensten:

- Activiteiten
- Onderhoud en schoonmaak
- Bar en keuken
- Vervoer, rijden van pupillen naar uitwedstrijden

Bij jeugdleden tot en met de C-junioren (< 16 jaar) is één van de ouders of verzorgers verplicht om het verenigingswerk te doen. Vanaf de B-junioren (> 16 jaar) wordt verwacht dat de actieve leden dat zelf doen, met uitzondering van de bardiensten. Dit alles betekent dat er 499 vrijwilligers inzetbaar zijn voor dit beleid. Van deze 499 vrijwilligers zijn er in totaal 39 tussen de 16 en 18 jaar oud (minderjarig).

2.3 Organisatiestructuur

LRC is een vereniging die nagenoeg alleen maar met vrijwilligers werkt. Op de uitzonderingen zal later in dit onderzoek worden teruggekomen. Het bestuur bestaat ook geheel uit vrijwilligers die hun sporen in het bedrijfsleven hebben verdiend. De kracht van het huidige bestuur is de kennis die zij bezitten en de organisatie die zij de afgelopen jaren hebben neergezet.

Voor het organogram van LRC wordt verwezen naar bijlage 3.

LRC heeft een aantal jaren in de hoofdklasse gespeeld en vanuit de KNVB worden er dan eisen gesteld waaraan een vereniging dient te voldoen. Het eerste jaar dat het 1^e elftal uitkwam in de hoofdklasse heeft effect gehad op het beleid en toen zijn er een aantal “plannen” uitgewerkt.

Dit heeft geresulteerd in de onderstaande plannen:

- Beleidsplan openbare orde en veiligheid bij LRC
- Draaiboek LRC m.b.t. wedstrijden van 1^e elftal
- Draaiboek LRC m.b.t. evenementen algemeen
- Ontruimingsplan clubgebouw LRC
- AED-plan LRC

Om een indruk te geven van deze plannen zijn toegevoegd:

- Beleidsplan openbare orde en veiligheid LRC, zie bijlage 5.
- Ontruimingsplan LRC, zie bijlage 6.

3. Onderzoek

3.1 Wetgeving

Het beschermingsniveau waaraan een onderneming moet voldoen is geregeld in de Arbeidsomstandighedenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit. De werkgever en de werknemer(s) moeten samen bepalen hoe aan het beschermingsniveau wordt voldaan. Op deze wijze kan maatwerk worden geleverd. Hoe werkgevers en werknemers de doelen bereiken, kunnen ze per sector regelen. Het idee is dat vakbonden en werkgeversorganisaties een Arbo-catalogus samenstellen waarin is aangegeven op welke manier en met welke middelen bedrijven de doelvoorschriften kunnen halen. Naast de arbeidsomstandighedenwetgeving is in het Burgerlijk Wetboek een bepaling opgenomen, die de werkgever een zorgplicht oplegt ten aanzien van de veiligheid van de werkomgeving van de werknemer. Maar hoe zit het nu met de vrijwilligers van een voetbalvereniging? Vaak doen vrijwilligers hetzelfde werk als betaalde krachten. Gelden deze regels nu ook voor vrijwilligers? En wanneer ben je een vrijwilliger of een werknemer?

Wat is een vrijwilliger?

Volgens de Arbeidsomstandighedenwet² is een vrijwilliger een persoon, die niet bij wijze van beroep arbeid verricht voor een privaatrechtelijk of publiekrechtelijk lichaam dat niet is onderworpen aan de vennootschapsbelasting dan wel voor een sportorganisatie en die geen werknemer is in de zin van artikel 2 van de Wet op de loonbelasting 1964. In dit artikel onder lid 6 staat dat een vrijwilliger diegene is die niet bij wijze van beroep arbeid verricht voor een algemeen beogende instelling, een sportorganisatie of een niet als zodanig aan te merken lichaam dat niet is onderworpen aan de vennootschapsbelasting of daarvan is vrijgesteld. Krijgt de vrijwilliger een vergoeding voor de werkelijke kosten dan is daar een maximum aan verbonden. Een vrijwilliger mag een vergoeding ontvangen van ten hoogste € 150,- per maand en € 1.500,- per kalenderjaar.

LRC heeft drie medewerkers. De kantinebeheerder heeft een arbeidsovereenkomst voor 36 uur en twee trainers hebben een contract voor de trainingen en het begeleiden van de elftallen. Dit is geen contract in uren maar de vergoeding ligt boven de € 1.500,- per jaar. 499 vrijwilligers worden bij LRC actief in gezet bij werkzaamheden, hiervan zijn er 39 minderjarig (16 – 18 jaar).

Een vrijwilliger wordt op grond van de Arbeidsomstandighedenwet³ niet aangemerkt als werknemer. Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet⁴ kan dus alleen een werknemer een arbeidsongeval overkomen. Echter in de Arbeidsomstandighedenwet⁵ is ook bepaald dat voorschriften met betrekking tot bijzondere gevaren voor de veiligheid of gezondheid ook gelden voor degenen bij wie vrijwilligers werkzaam zijn en voor de vrijwilligers zelf.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit⁶ bepaalt daardoor dat een werkgever verplicht is een beperkt aantal bepalingen (met betrekking tot ernstige risico's) ook ten opzichte van vrijwilligers na te leven. In die gevallen wordt een vrijwilliger dus gelijk gesteld met een werknemer.

² Arbeidsomstandighedenwet, artikel 1, lid 3 l

³ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 1, lid 2 b

⁴ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 1, lid 3 i

⁵ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 16, lid 7 c/d

⁶ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 9.5a

Wanneer een vrijwilliger een arbeidsongeval overkomt als gevolg van een - vermoeden van - overtreding van één van de artikelen die zijn genoemd in artikel 9.5a van het Arbeidsomstandighedenbesluit, wordt een ongevalsonderzoek ingesteld door Inspectie SZW. Naar aanleiding van dit kan een ongevallenboeterapport of proces-verbaal worden opgemaakt.

Voor artikel 9.5a van het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt verwezen naar bijlage 7.

Ook kan uit de Arbeidsomstandighedenwet⁷ worden afgeleid dat stagiairs, leerlingen, proefplaatsingskandidaten, uitvoerders van een taakstraf en tbs-ers geen vrijwilligers zijn. Werkgevers die met deze categorie mensen werken, moeten dan ook alle regels van de Arbeidsomstandighedenwet volgen. Bij LRC heeft men hier ook mee te maken. Er worden voetbaltrainingen gegeven door leerlingen van een scholengemeenschap, maar deze stagiairs werken onder het gezag van de scholengemeenschap. Hierdoor is er geen gezagsverhouding tussen LRC en de stagiairs. De stagiairs vallen daarom onder verantwoordelijkheid van de scholengemeenschap.

Verder is er een persoon met beperkingen te werk gesteld voor een aantal uren bij LRC. Hij wordt begeleid door een begeleider van zijn instelling. Bij deze categorie mensen is het ook van belang onder wiens gezag men werkt. Hierover zal men goede afspraken moeten maken. LRC heeft met dit artikel te maken maar omdat niemand onder het gezag van LRC werkt is er geen verantwoordelijkheid. Dit artikel uit de Arbeidsomstandighedenwet is voor verenigingen een artikel om wel rekening mee te houden.

LRC zet vrijwilligers in die jonger zijn dan 18 jaar, waarvoor een aantal extra verplichtingen⁸ geldt. Zwangere of lactatie vrijwilligers krijgen ook bescherming vanuit het Arbeidsomstandighedenbesluit⁹.

Volgens de Arbeidsomstandighedenwet¹⁰ is het bestuur ook verantwoordelijk ten opzichte van derden. Indien bij of in rechtstreeks verband met de arbeid die de werkgever door zijn werknemers doet verrichten in een bedrijf of een inrichting of in de onmiddellijke omgeving daarvan gevaar kan ontstaan voor de veiligheid of de gezondheid van andere personen dan die werknemers, neemt de werkgever doeltreffende maatregelen ter voorkoming van dat gevaar. LRC heeft als vereniging met een eigen accommodatie verantwoordelijk voor derden, zoals bezoekers, op het terrein en in de kantine.

De akte van oprichting van LRC bevat de civielrechtelijke regels over onder meer de verantwoordelijkheden van het bestuur. Inspectie SZW kan naar aanleiding van een ongeval waarbij een medewerker of vrijwilliger betrokken is een boete geven aan het bestuur van de vereniging. Het bestuur moet die boete dan betalen. Het totale bestuur is als rechtspersoon verantwoordelijk voor de juiste naleving van de arbeidsomstandighedenwetgeving.

Uit het uittreksel Handelsregister van de Kamer van Koophandel blijkt dat de voorzitter van LRC alleen en zelfstandig is bevoegd. De overige bestuursleden van LRC zijn gezamenlijk bevoegd.

---

⁷ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 1, lid 3 l

⁸ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 1.37, 6.27 en 7.39

⁹ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 1.42 en 3.48

¹⁰ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 10

Als nu blijkt dat een bestuurslid ernstig nalatig is geweest, en dus niet zijn/haar opgedragen taak behoorlijk heeft vervuld dan kan de vereniging proberen (een deel van) de schade te verhalen op dit ene bestuurslid. In de akte van oprichting staat:

Iedere bestuurder is tegenover de vereniging gehouden tot een behoorlijke vervulling van de hem opgedragen taak. Indien het een aangelegenheid betreft, die tot de werkring van twee of meer bestuursleden behoort, is ieder van hen hoofdelijk aansprakelijk, tenzij hij bewijst dat de tekortkoming niet aan hem te wijten is en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

3.2 Gevaarlijke stoffen

Gevaarlijke stoffen zijn stoffen die risico's of hinder kunnen veroorzaken voor mens en milieu. Het gaat om zuivere stoffen en mengsels van stoffen, al dan niet verdund. Gevaarlijke stoffen vormen een veiligheidsrisico (brand, explosie, zuurstofverdringing) of een gezondheidsrisico (giftigheid). Deze stoffen kunnen zitten in verpakkingen, zoals schoonmaakmiddelen, kitten, lakken, verven en smeermiddelen. Denk ook aan ontstoppers, ontvetters, onkruidverwijderaars, harsen, plamuur, meststoffen, brandstof voor machines etc. Gevaarlijke stoffen kunnen ook tijdens het werk ontstaan. Voorbeelden hiervan zijn lasrook, hout- en kwartsstof en uitlaatgassen van motoren. Gevaarlijke stoffen moeten goed herkenbaar zijn. Op het etiket staat een gevaarsymbool dat de aard van het gevaar weergeeft. Van iedere gevaarlijke stof moet een veiligheidsinformatieblad beschikbaar zijn. Op de werkplek kan worden volstaan met een voor de gebruiker begrijpbare werkplekinstructiekaart. Het Arbeidsomstandighedenbesluit¹¹ bepaalt dat in alle gevallen waarin werknemers worden of kunnen worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen, de werkgever zorgt voor een doeltreffende bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemer. Dit houdt tevens in dat de mate en duur van de blootstelling moeten worden bepaald in de risico- inventarisatie en evaluatie (RI&E).

Bij LRC hebben we te maken met 6 x 20 liter dieselolie opgeslagen in jerrycans van roestvrij staal. Deze wordt gebruikt als brandstof voor de tractor en de grasmaaimachine. De dieselolie is opgeslagen in de garage en valt niet in het toepassingsgebied van de PGS 15, opslag van verpakte gevaarlijke stoffen. Verder is er een werkvoorraad van een aantal liter smeerolie. Dit is een aangebroken voorraad die ten behoeve van het normale gebruik aanwezig is. Werkvoorraden vallen niet onder de opslageisen. Als de werkvoorraad meer dan 50 liter vloeistof bedraagt, moet de werkvoorraad wel boven een lekbak of gelijkwaardige voorziening zijn geplaatst. In de kantine staan schoonmaakmiddelen opgeslagen in een voorraadkast. Onder deze schoonmaakmiddelen bevindt zich 5 x 1 liter Glorix.

Voor de bierinstallatie heeft LRC in de kantine 2 cilinders die gevuld zijn met 10 kilogram koolzuur. Dit koolzuur is nodig om bier uit het fust te kunnen persen richting de tap. Voor cilinders gevuld met koolzuur met een doelmatige drukontlastvoorziening zijn vanuit het oogpunt van risico's zoals explosiegevaar, geen bijzondere opslageisen nodig. De wetgeving ten aanzien van PGS 15 is niet van toepassing voor LRC. Voor de opslag van cilinders met koolzuur gelden wel aanvullende eisen op grond van het Arbeidsomstandighedenbesluit¹².

¹¹ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.1b

¹² Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.4, lid 1

Deze eisen zijn gesteld in een beleidsregel¹³. Een beleidsregel is een regel gemaakt door een bestuursorgaan. Het is geen algemeen bindend voorschrift. De regels zijn een soort richtlijn van het bestuursorgaan ten behoeve van het scheppen van duidelijkheid naar de gebruiker. Ze zijn niet opgenomen in een wet, maar er wordt slechts in een beperkt aantal gevallen van afgeweken. In het geval van de opslag van koolzuur stelt de wet eisen aan de ventilatie van de ruimte waarin koolzuurcilinders van 3 kilo of meer worden opgeslagen. Indien niet aan de ventilatie eisen voldaan kan worden dan is men verplicht om gebruik te maken van een gasdetectiesysteem om het koolzuurgehalte permanent te meten. Aan deze installatie worden extra eisen gesteld. LRC heeft geen afzuiging en er ontbreekt een permanent koolzuurgehalte meting. Het advies is om de koolzuur cilinders te vervangen voor cilinders van 2 kilogram. Hierdoor hoeft men geen investeringen te doen in een afzuiginstallatie en/of permanent detectiesysteem.

Er is geen register van de opgeslagen gevaarlijke stoffen, waardoor bij het bestrijden van een calamiteit niet bekend is welke en hoeveel gevaarlijke stoffen aanwezig zijn zodat de hulpdiensten er adequaat op kunnen reageren. Van de gevaarlijke stoffen die bij LRC zijn opgeslagen zijn geen veiligheidsinformatiebladen en werkplekinstructiekaarten aanwezig. Een veiligheidsinformatieblad bevat informatie over de gevaarlijke stof, de risico's en de risicobeperking, het veilig gebruik en de te nemen maatregelen als er iets misgaat. Het doel van een werkplekinstructiekaart is de gebruiker zo snel en duidelijk mogelijk te informeren over de gevaren van een product. Welke maatregelen er genomen moeten worden om veilig te kunnen werken met het product en hoe er moet worden gehandeld bij morspartijen, ongevallen en calamiteiten.

Voor de voetbalvelden heeft LRC het beleid dat alleen maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd door de club zelf. Voor onderhoud van de velden heeft LRC een contract met een hoveniersbedrijf. Doordat dit gespecialiseerde bedrijf al het onderhoud uitvoert heeft men geen opslag van chemicaliën en/of kunstmest.

Er vinden laswerkzaamheden plaats op het terrein van LRC, maar de frequentie hiervan is niet hoog. Dit betreft het zogenaamde elektrode booglassen met een gewone laskap. Als er gelast wordt, dan is dit meestal aan gegalvaniseerd staal. Bij laswerkzaamheden komt lasrook vrij. Lasrook is een verzamelterm voor het mengsel van gassen, dampen en deeltjes dat vrijkomt bij lassen en aanverwante processen. Werknemers die aan lasrook worden blootgesteld, lopen het risico stoffen in te ademen die onder meer schade aan de luchtwegen kunnen veroorzaken. Lasrook is een serieus probleem, en ondanks dat er maar incidenteel wordt gelast, is het goed hier aandacht aan te besteden. Uit de praktijk blijkt dat bewustwording van het gezondheidsgevaar van blootstelling aan lasrook in combinatie met goede voorlichting over het gebruik van beheersmaatregelen kan leiden tot gedragsaanpassing van de lasser. Met een reductie van de blootstelling tot gevolg.

Voor LRC zal onderzocht moeten worden wat de blootstellingsfrequentie aan lasrook is. Hiervoor kan de verbetercheck lasrook¹⁴ worden gebruikt.

LRC moet er volgens de Arbeidsomstandighedenwet¹⁵ voor zorgen dat medewerkers en vrijwilligers op de hoogte zijn van de risico's van hun werkzaamheden.

---

¹³ Beleidsregel arbeidsomstandighedenwetgeving, 4.4-9

¹⁴ www.5xbeter.nl

¹⁵ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 8

3.3 Werken op hoogte

Valgevaar is een van de meest voorkomende oorzaken van arbeidsongevallen. Vanaf een werkhoogte van 2,5 meter is het verplicht om beschermingsmaatregelen te nemen. Er is dan sprake van een verhoogd risico met mogelijk fatale gevolgen. Denk o.a. aan onderhoud aan gebouwen en accommodaties, terreinverlichting, het opbouwen en afbreken van steigers of tribunes bij evenementen. Als er op hoogte gewerkt moet worden, zijn volgens de arbeids-hygiënische strategie de volgende niveaus van beveiliging mogelijk:

- 1/ Een werkplek moet bij voorkeur permanent worden aangepast door bijvoorbeeld vaste balustrades of leuningen te plaatsen.
- 2/ Er moeten tijdelijke voorzieningen worden getroffen, zoals steigers of verplaatsbare dakrandbeveiliging. De organisatie dient erop gericht te zijn valgevaar als continue actief risico te beschouwen.
- 3/ De planning moet zo zijn dat tijdens een bouwproject zo snel mogelijk vaste trappen worden geplaatst.
- 4/ Wanneer de voorgaande collectieve voorzieningen niet mogelijk blijken, dan is persoonlijke valbeveiliging noodzakelijk.

Volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit¹⁶ is de werkgever verplicht valgevaar te voorkomen. Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van ladders en trappen zijn opgenomen in het Arbeidsomstandighedenbesluit¹⁷. Steigers zijn een goed alternatief voor het gebruik van ladders, maar dan is het wel noodzakelijk dat de steigers deskundig zijn opgebouwd. Op daken werken vraagt specifieke aandacht, zoals een dakrandbeveiliging of ankerpunten en het gebruik van valgordels. Werken op hoogte heeft de aandacht bij LRC. Werken op hoogte komt o.a. voor bij de jaarlijkse snoeiwerkzaamheden. Een sponsor komt een aantal dagen per jaar mee helpen met een hoogwerker om snoeiwerkzaamheden op hoogte te doen. Hierdoor hoeven de vrijwilligers van terrein en opstallen niet op ladders te werken. Doordat dit bedrijf deze werkzaamheden verricht zijn de risico's m.b.t. het werken op hoogte aanzienlijk minder. Het gevaar te worden geraakt door voorwerpen blijft echter aanwezig. Wanneer er werkzaamheden boven de 2,5 meter verricht moeten worden, heeft LRC de beschikking over een steiger. Deze steiger wordt niet gekeurd. Dit geldt ook voor de aanwezige ladders. Het artikel¹⁸ in het Arbeidsomstandighedenbesluit wat eisen stelt aan keuringen van arbeidsmiddelen is niet van toepassing voor vrijwilligers. Als nu gekeken wordt naar de drie medewerkers, dan is de kans zeer klein dat zij als werknemer op hoogte zullen werken. In het Arbeidsomstandighedenbesluit¹⁹ staat wel dat montage en demontage van een arbeidsmiddel op veilige wijze plaats moet vinden, met inachtneming van de eventuele aanwijzingen van de fabrikant.

---

¹⁶ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 3.16

¹⁷ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 7.23a

¹⁸ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 7.4a

¹⁹ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 7.5 lid 5

3.4 Fysieke belasting

Iedereen heeft te maken met lichamelijke inspanning. Bij het verplaatsen van objecten en producten (tillen, dragen, duwen, trekken), maar ook bij zittend werk. Dan worden de spieren en gewrichten in rug, schouders en armen zo regelmatig gebruikt dat fysieke over- en onderbelasting kan ontstaan. Het Arbeidsomstandighedenbesluit²⁰ schrijft voor dat de arbeid zodanig moet worden georganiseerd dat de fysieke belasting geen gevaren met zich kan meebrengen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemer. LRC heeft geen medewerkers of vrijwilligers die gedurende een lange tijd achter de computer werken. De computers worden gebruikt om de resultaten van de wedstrijden in te voeren maar dit gebeurt niet dagelijks door dezelfde mensen. Het Arbeidsomstandighedenbesluit spreekt ook

van trillingen. Daarbij worden twee vormen onderscheiden: lichaamstrillingen en hand-arm trillingen. Bij lichaamstrillingen gaat het in de praktijk meestal om trillingen die in zittende houding worden ervaren via de stoel, zoals bij chauffeurs van vrachtwagens en heftrucks. Hand-arm trillingen treden vooral op bij het hanteren van trillend of schokkend gereedschap, zoals luchtsleutels, schuurmachines, schiethamers, enz.

Bij LRC heeft men af en toe werkzaamheden waarbij hand-arm-trillingen kunnen optreden. Te denken valt dan aan boor- en slijpwerkzaamheden. De duur en frequentie van deze werkzaamheden worden laag geschat. De kantinebeheerder heeft te maken met tilwerkzaamheden. Lawaai is een onderwerp die voor vrijwilligers ook van toepassing is. Dit wordt benoemd in het Arbeidsomstandighedenbesluit²¹. Uit de RI&E zal moeten blijken wat de risico's zijn t.a.v. fysieke belasting.

3.5 Psychosociale arbeidsbelasting

In de Arbeidsomstandighedenwet²² staat dat de werkgever een beleid voert gericht op voorkoming en indien dat niet mogelijk is beperking van psychosociale arbeidsbelasting.

Agressie en intimidatie

Agressie en intimidatie komen bij sportverenigingen helaas voor. Het kan gaan om fysieke agressie (schoppen, spugen, slaan) of verbale agressie (schelden, discriminatie). Agressie en intimidatie kunnen veroorzaakt worden door mensen binnen de vereniging, maar ook door buitenstaanders (tegenstanders, supporters). Al deze situaties kunnen leiden tot gezondheidsklachten als angstgevoelens, slaapstoornissen en psychosomatische klachten. Agressie en intimidatie zijn een groot probleem in de voetbalwereld. Agressieve spelers en supporters van een voetbalvereniging kunnen worden geschorst, maar de kans is aanwezig dat zij hun agressieve gedrag elders zullen voortzetten. Dit gedrag is een maatschappelijk probleem, en voetbalverenigingen moeten hun maatschappelijke verantwoordelijkheid oppakken en zo vroeg mogelijk ingrijpen.

²⁰ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 5.2

²¹ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 6.8

²² Arbeidsomstandighedenwet artikel 3, lid 2

Ook bij LRC komen agressie en intimidatie voor. Het bestuur van LRC accepteert dit gedrag niet. De sociale controle binnen de vereniging is groot waardoor mensen op hun gedrag worden aangesproken. Elkaar aanspreken op agressieve uitingen is van groot belang, daarmee ontstaat een klimaat waar agressie niet normaal is. Het voorkomen van agressie begint met het

voorbeeldgedrag van het bestuur, trainers, scheidsrechters, ouders en supporters. LRC heeft ook goed en veelvuldig contact met andere organisaties zoals de gemeente, politie en omliggende verenigingen. Het bestuur van LRC is heel duidelijk: verbale en fysieke agressie van sporters en supporters wordt niet geaccepteerd. Mocht iemand toch in de fout gaan dan zal het

bestuur daarop passende maatregelen treffen. Na de dood van de grensrechter uit Almere eind 2012 is er een landelijke actie opgezet, met als slogan *zonder respect geen voetbal*. Ook LRC heeft hier uitgebreid aandacht aan besteed. Er kan gesteld worden dat LRC heel veel aandacht heeft voor dit onderwerp. Maar omdat er sprake is van een maatschappelijk probleem is, kan de voetbalvereniging alleen het probleem niet oplossen. Een bredere aanpak is nodig.

Seksuele intimidatie

In het algemeen heeft één op de tien werknemers af en toe last van seksuele intimidatie. Zelfs een onschuldig bedoelde opmerking kan een veel grotere impact hebben dan was verwacht. Werkgevers zijn dan ook verplicht om alle vormen van seksuele intimidatie te voorkomen.

LRC heeft ten aanzien van onzedelijk gedrag beleid geformuleerd en opgenomen in het beleidsplan veiligheid. Om onzedelijk gedrag te voorkomen, heeft het clubgebouw gescheiden kleedruimten voor dames en heren. Daarnaast volgen leiders van jeugdteams een opleiding tot jeugdvoetballeider, waar in preventieve zin ook aandacht wordt geschonken aan sociale thema's als seksueel misbruik van minderjarigen. Omdat in de vereniging de sociale controle groot is, acht het bestuur de kans op onzedelijk gedrag en seksuele intimidatie erg klein. Voor deze en andere vormen van onzedelijk gedrag, zoals seksuele intimidaties, zal binnen de vereniging een vertrouwenspersoon aangewezen worden. Tot die tijd is de voorzitter van de vereniging aanspreekpunt voor deze aangelegenheden.

Discriminatie

Discriminatie is het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen in een situatie. De Grondwet²³ is glashelder over discriminatie: het is verboden. Allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan. Bij LRC wordt discriminatie niet geaccepteerd. Komt discriminatie voor dan is er een vertrouwenspersoon beschikbaar.

---

²³ Grondwet artikel 1

Werkdruk

Werkdruk is wat anders dan het druk hebben op je werk. Zolang je het als werknemer kunt bolwerken, hoeft het niet tot problemen te leiden. Sommige mensen vinden het zelfs prettiger om het druk te hebben dan om zich te vervelen. Op het moment dat de balans tussen de werkbelasting en de belastbaarheid van de werknemer verstoord raakt, spreekt men van werkdruk. Werkdruk treedt dus op als je je werk niet binnen gestelde tijd af kunt krijgen of niet meer aan de gestelde eisen kunt voldoen. Binnen een voetbalvereniging kun je dan denken dat een trainer van een elftal niet voldoet aan de gestelde eisen. Bijvoorbeeld dat het elftal kampioen moet worden en aan deze eis niet voldaan kan worden. Hierdoor kan de druk enorm toenemen. Voor werkdruk is geen beleid binnen LRC. Wanneer werkdruk wordt ervaren dan biedt de Arbo-catalogus in de sport mogelijk oplossingen. Hierin is een onderdeel opgenomen over werkdruk.

Pesten

Een grapje op zijn tijd komt ook voor bij LRC en verlevendigt zelfs de werksfeer. Maar wanneer iemand structureel voor gek wordt gezet, is het niet grappig meer. Plagen wordt dan pesten en dat kan leiden tot gezondheidsklachten bij het slachtoffer. Pesten kan in verschillende vormen plaatsvinden: verbaal, non-verbaal, uitsluiting en vernielen of stelen van bezittingen. Vaak gaat het overigens om een combinatie van deze vormen. LRC heeft een pestprotocol en hierin staan stappen die genomen kunnen worden indien er iemand gepest wordt.

LRC heeft een sanctiebeleid, waarmee sancties kunnen worden opgelegd ten aanzien van bovengenoemde onderwerpen. Variërend naar ernst van de misdraging, kan de straf variëren van een berisping tot roeyement van het lidmaatschap c.q. ontzegging van de toegang tot het sportcomplex.

3.6 Brandveiligheid / BHV

Brand is een situatie waaraan we liever niet denken. Want zelfs een kleine brand kan al veel schade en leed aanrichten. Gelukkig kan men met een paar simpele maatregelen brand voorkomen. Of als het toch mis gaat, de schade beperken. Hoe is de brandveiligheid geregeld binnen een voetbalvereniging? In het Arbeidsomstandighedenbesluit²⁴ staat dat arbeidsplaatsen veilig toegankelijk moeten zijn en veilig kunnen worden verlaten. Arbeidsplaatsen worden zodanig ontworpen, gebouwd, uitgerust, in bedrijf gesteld, gebruikt en onderhouden, dat gevaar voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers zoveel mogelijk is voorkomen. Verder wordt er in hoofdstuk 3 van het Arbeidsomstandighedenbesluit gesproken over de stabiliteit en stevigheid van het gebouw en andere opstallen. De Arbeidsomstandighedenwet²⁵ beschrijft dat er doeltreffende maatregelen moeten worden getroffen op het gebied van eerste hulp bij ongevallen, de brandbestrijding en de evacuatie van aanwezige personen, en doeltreffende verbindingen moeten worden onderhouden met de desbetreffende externe hulpverleningsorganisaties.

²⁴ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 3.2 en 3.6

²⁵ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 3, lid 1e

LRC zorgt ervoor dat de nooduitgangen van de gebouwen goed bereikbaar zijn en bij grote evenementen lopen de brandweer, veiligheidscoördinator en de organisatie van het evenement een veiligheidsronde om te bepalen of aan alle brandveiligheidsaspecten is voldaan.

Brandblussers en brandslanghaspels worden jaarlijks gekeurd door een gecertificeerd bedrijf. Nooduitgang verlichting wordt niet jaarlijks gecontroleerd.

Heeft een vereniging werknemers in dienst dan is het ook verplicht volgens de Arbeidsomstandighedenwet²⁶ maatregelen te treffen op het gebied van bedrijfshulpverlening. Iedere werkgever is verplicht adequate bedrijfshulpverlening te organiseren en in dat kader één of meer bedrijfshulpverleners (BHV-ers) aan te wijzen. Bij het bepalen van de manier van bedrijfshulpverlening of het aantal BHV-ers moet men rekening houden met de grootte van de organisatie en de risico's die er spelen. Nu kan er voor gekozen worden om een aantal mensen de BHV-opleiding te laten volgen. Kiest men voor deze weg dan zal er een minimum aantal BHV-ers worden opgeleid vanwege het beperkte budget dat LRC beschikbaar heeft. De kans dat er dan altijd een BHV-er aanwezig is, is klein. De oplossing kan zijn een training te geven aan het bestuur, de kantinebeheerder en alle commissiekamerleden. Deze training omvat wat te doen bij een calamiteit en hierdoor is de kans op aanwezigheid van iemand met kennis van bedrijfshulpverlening veel groter. LRC heeft op eigen verzoek een ontruimingsplan opgesteld en laten toetsen door de brandweer. Het ontruimingsplan wordt vanuit het bouwbesluit²⁷ niet geëist. In het ontruimingsplan staan de functies, taken en bevoegdheden van de organisatie omschreven. Het plan geeft aan hoe er wordt ontruimd, hoe er wordt gecommuniceerd, hoe de hulpverleningsdiensten worden opgevangen en wie de leiding heeft. Verder zijn er ontruimingsplattegronden toegevoegd en staat er omschreven hoe om te gaan met een bommelding. In bijlage 8 is het ontruimingsplan clubgebouw LRC toegevoegd.

Ook heeft LRC een AED waarvoor 25 actieve vrijwilligers zijn opgeleid. Jaarlijks is er een herhalingstraining.

3.7 Legionella

Legionella is een bacterie die de veteranenziekte of legionellagriep veroorzaakt. De ziekte kan ontstaan wanneer mensen de bacterie inademen, bijvoorbeeld in een douche of via een beregeningsinstallatie. De griepvariant is meestal tijdelijk en van voorbijgaande aard, de veteranenziekte echter is een chronische longaandoening met mogelijk dodelijke afloop. Voorwaarde voor infectie is dat de bacterie via de neus of de mond wordt opgenomen en zich kan vestigen in de longen. De verspreiding gebeurt dan ook via zogenaamde aerosol, kleine waterdruppeltjes die de bacterie kunnen bevatten en ontstaan door turbulente waterbewegingen. Risicogroepen zijn personen met een verminderde weerstand, ouderen en stevige rokers.

²⁶ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 15

²⁷ Bouwbesluit artikel 6.23, lid 6

Het Arbeidsomstandighedenbesluit²⁸ verplicht de werkgever maatregelen te nemen ter voorkoming van blootstelling aan legionellabacteriën bij het in bedrijf nemen en houden van een waterinstallatie. Bij beregeningsinstallaties bij sportvelden die worden beregend zijn in beginsel geen mensen aanwezig in de beregeningszone. Berekening wordt hoofdzakelijk toegepast in de zomermaanden tijdens periodes van droogte en/of lage grondwaterstand. Het slootwater heeft in die periode een hogere temperatuur en kan dan ook meer legionella bevatten. De legionellabacterie is alleen in staat zich te vermeerderen in het temperatuurtraject tussen 20 °C en 50 °C, met een optimum tussen 30 en 40 °C. In watersystemen die voortdurend functioneren bij een watertemperatuur onder de 20 °C of boven de 50 °C kan geen vermeerdering van legionella plaatsvinden. In dat opzicht is de watertemperatuur allesbepalend.

Bij LRC wordt de waterinstallatie van de douches jaarlijks gecontroleerd. Dit gebeurt niet door een gecertificeerd bedrijf en er wordt geen logboek bijgehouden. Wel houdt men rekening met het voetbalseizoen, men heeft aandacht voor de momenten dat er een langere tijd geen voetbal is gespeeld.

3.8 Biologische agentia

Met biologische agentia worden stoffen van biologische oorsprong of levende organismen bedoeld die de gezondheid van mensen kunnen aantasten. Dit soort stoffen komt in veel bedrijven voor. Denk aan situaties waarbij medewerkers werken met dieren, mest, planten, compost, vervuild water of vervuilde grond en insectenbeten. Daarnaast zijn er specifieke biologische risico's, zoals besmettingsrisico bij het werken met mensen, contact met bloed, werken met proefdieren en werken met genetisch gemanipuleerd materiaal. De effecten van blootstelling van medewerkers aan biologische agentia kunnen variëren van weinig klachten (zoals kleine verkoudheden en irritaties aan de luchtwegen) tot chronische en ernstige ziekten die zelfs de dood tot gevolg kunnen hebben. Wanneer welk effect kan optreden, hangt van veel factoren af. Het is zaak om de blootstelling aan biologische agentia goed te beheersen. Het Arbeidsomstandighedenbesluit²⁹ verplicht de werkgever blootstelling van zijn werknemers aan biologische agentia zoveel mogelijk te voorkomen en negatieve effecten op de gezondheid als gevolg van blootstelling te beperken. Er zijn drie groepen werknemers die een extra risico lopen bij het werken met infectieuze micro-organismen, namelijk jeugdigen, zwangere vrouwen en mensen met een slecht functionerend immuunsysteem (bijvoorbeeld aids of chronische diabetes). In de grond komen veel bacteriën en schimmels of schimmelsporen voor die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van mensen. Door contact met dergelijke micro-organismen kan infectie optreden. Door gunstige groeiomstandigheden zoals temperatuur, vocht en voedingsmiddelen kunnen de normaal van nature aanwezige micro-organismen zich bij bepaalde processen vermeerderen en daardoor een risico vormen voor de werknemers. Omgevingswater kan ook besmet zijn met verschillende soorten bacteriën, die wondinfectie kunnen veroorzaken.

LRC heeft geen beleid met betrekking tot biologische agentia. Men heeft mogelijk te maken met mest, insectenbeten (teken), speeksel en contact met bloed.

---

²⁸ Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 4.87b

²⁹ Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 4.85

3.9 Voedselveiligheid

Voedsel moet aan allerlei kwaliteitseisen voldoen. Maar welke regels gelden er nu voor een kantine van een voetbalvereniging? Voor de wet zijn horecabedrijven en sportkantines gelijk. Logisch gevolg hiervan is dat alle uit deze wetgeving voortvloeiende verplichtingen, dus ook door sportkantines nageleefd moeten worden. De belangrijkste wetten waar horecabedrijven en dus ook sportkantines, zich aan moeten houden, zijn de Drank- en Horecawet en de Warenwet. De Warenwet is bedoeld om te waken over de gezondheid van de burger en probeert te voorkomen dat er levensmiddelen worden geproduceerd en verstrekt die schadelijk voor de volksgezondheid zijn. Sinds 1 december 2008 is de hygiëncode voor sportkantines ingetrokken en vallen sportkantines onder de hygiëncode voor de horeca. LRC heeft een exemplaar van de hygiëncode in de kantine liggen.

Sociale Hygiëne

Naleving van de Drank- en Horecawet wordt gecontroleerd door de lokale overheid (politie) en/of de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Zij controleren of een vereniging voldoet aan de vestigingseisen en personen met het diploma Sociale Hygiëne op de vergunning vermeld staan. Minimaal 2 personen binnen de vereniging dienen in het bezit te zijn van het diploma Sociale Hygiëne, bij LRC zijn dit de kantinebeheerder en het bestuurslid kantinezaken. De drank- en horecaverunning zijn in de kantine aanwezig.

Bedrijfshygiëne

Naleving op het werken volgens de eisen die Warenwet stelt, wordt gecontroleerd door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Tijdens bezoeken aan de locaties worden niet alleen monsters van producten meegenomen en gecontroleerd op de aanwezigheid van ongedierte, maar wordt ook en vooral gecontroleerd of er een voedselveiligheidsplan aanwezig is en nageleefd wordt. Het maken van het voedselveiligheidsplan, of liever gezegd: het invullen van de lijsten die samen het voedselveiligheidsplan vormen, is niet al te moeilijk. Een aantal zaken maakt dit voor een sportvereniging echter iets ingewikkelder. Allereerst is men vaak onvoldoende op de hoogte van hoe en waarom er conform de eisen van de hygiëncode gewerkt moet worden. Over het algemeen is het grootste struikelblok dat de kantinekrachten bijna zonder uitzondering allemaal goedbedoelende vrijwilligers zijn. Vaak zijn zij niet in het bezit van de professionele kennis omdat het hun vak niet is.

LRC heeft een kantinebeheerder met een 36 urige arbeidsovereenkomst. Hij regelt alle zaken met betrekking tot de kantine. Hij wordt hierbij ondersteund door vrijwilligers van LRC.

LRC voert een actief beleid met betrekking tot het rookverbod. In de tabakswet³⁰ staan regels over het rookverbod. Nergens mag in de gebouwen worden gerookt. Ook voert LRC actief beleid als het gaat om de minimum leeftijd waarop alcoholische dranken genuttigd mag worden. De drank- en horecawet³¹ zijn hier heel helder over en die wet wordt gevolgd.

---

³⁰ Tabakswet, artikel 10 en 11

³¹ Drank- en horecawet, artikel 20

3.10 Ongevallen / blessure

Voetbal is een contactsport, met een aanzienlijke kans op lichamelijk letsel en blessures. Ook met een medewerker, vrijwilliger of iemand uit het publiek kan er wel eens wat gebeuren. Een ongeval of blessure kan voor de betrokkenen vervelende gevolgen hebben. Een ongeval is niet altijd te voorkomen, maar aandacht voor preventie loont om de kans op een ongeval te verkleinen. Ook is het belangrijk om goed voorbereid te zijn, voor als er toch iets gebeurt. Voor ongevallen gaat het om eerste hulp, het bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van een ongeval. Een nood- of calamiteitenplan is daarbij onontbeerlijk. De werkgever moet er volgens de Arbeidsomstandighedenwet³² voor zorgen dat de werknemers doeltreffend worden ingelicht over de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, evenals over de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken. Ook moeten de werknemers opgeleid zijn voor hun taken. De maatregelen bij ongevallen staan beschreven in het LRC ontruimingsplan. Tevens is daarin beschreven hoe de noodorganisatie van LRC geregeld is.

Wanneer iemand een sportblessure heeft opgelopen dan heeft LRC inloopavonden geregeld bij de 2 sportverzorgers. Ook heeft LRC een overeenkomst met een sportschool om de actieve leden daar te laten revalideren.

In de Arbeidsomstandighedenwet³³ is opgenomen dat er melding en registratie van arbeidsongevallen en beroepsziekten moet plaats vinden. De werkgever moet arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct melden aan Inspectie SZW.

Ten aanzien van de melding van ongevallen is bij LRC op dit moment niets geregeld. De vereniging moet een lijst gaan bijhouden van gemelde arbeidsongevallen, incidenten en gevaarlijke situaties. Dit geeft inzicht in structureel voorkomende risico's. Hierdoor kunnen maatregelen worden genomen om deze te voorkomen.

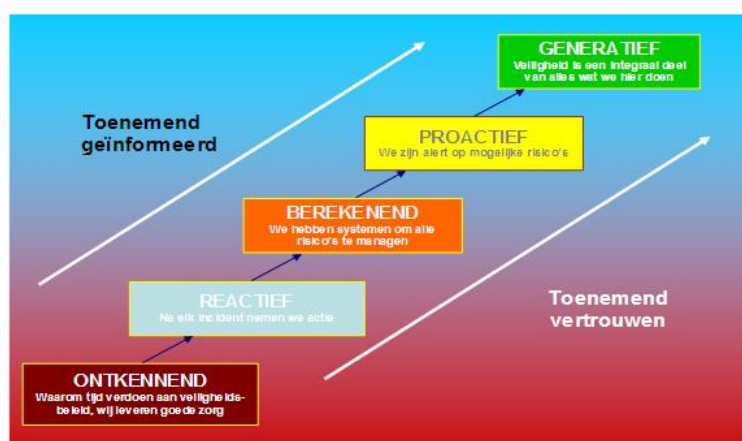
---

³² Arbeidsomstandighedenwet, artikel 8

³³ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 9

4. Cultuur

De belangrijkste taak van de veiligheidskundige binnen een organisatie is te adviseren over veiligheidszaken met het doel een hoger niveau van veiligheid te bereiken. Hierbij is de veiligheidscultuur van een organisatie voor een belangrijk deel bepalend voor het advies en daarmee de haalbaarheid. Met behulp van het uitvoeren van een cultuurdiagnose kan de bestaande veiligheidscultuur worden bepaald. Een van de methodes om de cultuur te bepalen is de cultuurladder van Hudson.

Figuur: cultuurladder van Hudson

Vrijwilligers verrichten werkzaamheden voor een vereniging voor het plezier en maatschappelijk belang. Veel werkzaamheden komen voor op het terrein en aan de opstallen. Dit werk wordt vaak verricht door oudere vrijwilligers. Deze groep vrijwilligers werkt vaak dagelijks vele uren bij de vereniging en voelen zich daardoor zeer betrokken bij hun club. Leeftijd kan een extra belemmerende factor zijn doordat oudere vrijwilligers vast houden aan hun gedrag en daardoor moeilijker te veranderen zijn. Men levert toch goed werk af voor de vereniging is de mening van deze groep vrijwilligers. Het gaat toch altijd goed! Vroeger deden we het ook al zo! Veiligheid wordt vaak als lastig gezien en men heeft er niet veel oog voor. Ga groep vrijwilligers verplichten om dingen te doen dan loopt men de kans om deze vrijwilligers kwijt te raken. En zonder vrijwilligers kan een vereniging niet. Het is dan ook van groot belang het veiligheidsniveau stapsgewijs te verhogen. De eerste stap die gezet moet worden is die van de ontkennende fase naar de reactieve fase. Het is uitgesloten dat twee treden tegelijk op de cultuurladder genomen kunnen worden. Het is voor het advies van groot belang om breed draagvlak te creëren bij het bestuur. Zodra dit draagvlak er is kan het bestuur binnen de vereniging dit draagvlak gaan vergroten om zo een stap in verbetering van de veiligheidscultuur te maken. In een vrijwilligersorganisatie is het van belang een veilige werkomgeving voor iedereen te creëren. Of het hoogste stadium van de cultuurladder bereikt zal worden is sterk te betwijfelen.

5. Benchmark

Om niet in de eerder genoemde valkuilen te trappen is na het onderzoek bij LRC besloten de uitkomst te toetsen bij verschillende amateurvoetbalverenigingen. Er is hiervoor een vragenlijst gemaakt om er achter te komen of LRC een afspiegeling is van de gehele amateurvoetbalsport. In grote lijnen verschillen de zes onderzochte verenigingen niet veel van elkaar. Een verschil is hoe men het onderhoud aan het terrein en opstallen heeft geregeld. Er zijn verenigingen met het terrein en opstallen in eigen bezit. Dit betekent dat men veel werkzaamheden laat verrichten door vrijwilligers. Ook zijn er verenigingen waarbij het terrein en opstallen eigendom zijn van de gemeente. Daar zorgt de gemeente voor het onderhoud, waardoor er veel minder werkzaamheden door vrijwilligers worden uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek kwam er nog andere wetgeving naar voren. Twee verenigingen bleken speeltoestellen op het complex te hebben. Deze vallen onder de Warenwet³⁴ en als deze toestellen niet worden gekeurd en onderhouden, kan gevaar ontstaan. Dit voorbeeld is meegenomen in dit onderzoek en is terug te vinden in het plan van aanpak.

De belangrijkste conclusies uit de benchmark:

Wetgeving:

- Alle verenigingen hebben te maken met vrijwilligers en werknemers.
- Vier verenigingen werken met stagiairs, leerlingen of uitvoerders van een taakstraf onder het gezag van het bestuur.
- Eén vereniging werkt met stagiairs, leerlingen of uitvoerders van een taakstraf onder het gezag van derden.
- Drie verenigingen zijn bekend met de arbeidsomstandighedenwetgeving maar men voldoet niet.
- Drie verenigingen zijn niet bekend met de arbeidsomstandighedenwetgeving.
- Alle verenigingen voldoen aan het wettelijke rookbeleid.
- Twee verenigingen hebben speeltoestellen, maar zij voldoen niet aan de Warenwet.

Vrijwilligers:

- Alle verenigingen hebben een te kort aan vrijwilligers.
- Eén vereniging heeft een vrijwilligersbeleid, hierdoor worden 499 vrijwilligers ingezet voor werkzaamheden voor de vereniging.

Arbeidsomstandigheden:

- Geen van de verenigingen heeft een arbeidsomstandighedenbeleid.
- Geen van de verenigingen stimuleert mogelijke verbeteringen m.b.t. arbeidsomstandigheden.
- Eén vereniging vindt dat de vrijwilligers en medewerkers veilig werken.

Risico- inventarisatie en evaluatie:

- Bij vijf verenigingen ontbreekt de RI&E.
- Eén vereniging heeft een RI&E. Daar is een exemplaar van de brandweer gebruikt.
- Geen van de verenigingen weet van het bestaan van de sport-RI&E van de WOS.

---

³⁴ Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen, artikel 15

Brandbeveiliging / BHV:

- Alle verenigingen op één na hebben een vorm van noodorganisatie.
- Geen van de verenigingen instrueert medewerkers, nieuwe leden, vrijwilligers en derden (bezoekers) over noodsituaties.
- Drie verenigingen hebben geen ontruimingsplan.
- Drie verenigingen hebben een ontruimingsplan maar houden nooit jaarlijks een oefening.

Gevaarlijke stoffen:

- Bij vijf verenigingen ontbreekt een overzicht van de gebruikte gevaarlijke stoffen.
- Eén vereniging gebruikt geen gevaarlijke stoffen. Dit komt omdat deze vereniging al het onderhoud en werkzaamheden heeft uitbesteed aan de gemeente. Hierdoor heeft men daar geen machines, gevaarlijke stoffen etc.

Legionella:

- Alle verenigingen hebben aandacht voor legionellabestrijding.

Biologische agentia:

- Geen van de verenigingen heeft aandacht voor biologische agentia.

Persoonlijke beschermingsmiddelen:

- Vier verenigingen stellen geen persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar.

Fysieke belasting:

- Geen van de verenigingen heeft aandacht voor fysieke belasting.

Werken op hoogte:

- Twee verenigingen werken niet veilig op hoogte.

Psychosociale arbeidsbelasting:

- Twee verenigingen hebben geen aandacht voor psychosociale arbeidsbelasting.
Vier verenigingen hebben deels aandacht voor psychosociale arbeidsbelasting, en dan voornamelijk voor agressie en ongewenst gedrag.

Voedselveiligheid:

- Alle verenigingen zijn op de hoogte van de wetgeving m.b.t. voedselveiligheid en men voldoet.

Ongevallen, incidenten en gevaarlijke situaties:

- Geen van de verenigingen registreert ongevallen, incidenten en gevaarlijke situaties.

Aansprakelijkheidsverzekering:

- Alle verenigingen hebben een aansprakelijkheidsverzekering voor bestuurders.

Machines en apparaten:

- Geen van de verenigingen heeft de machines en apparaten gekeurd (CE) en onderhouden.

Voor dit onderzoek is er meerdere malen contact geweest met de KNVB. Tijdens een werkbezoek aan de KNVB zijn de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd. De resultaten van dit onderzoek zijn voor de KNVB herkenbaar. Er is veel aandacht bij de amateurvoetbalverenigingen voor “wedstrijdveiligheid”. Dit zijn alle wedstrijd zaken die behandeld worden in het bewaarnummer veldvoetbal seizoen 2012/2013. Hier worden arbeidsomstandigheden niet in meegenomen. De KNVB heeft samen met de organisatie Werkgevers in de Sport (WOS) een RI&E ontwikkeld, speciaal voor sportverenigingen. De KNVB heeft de sport-RI&E onder de aandacht proberen te brengen bij de amateurvoetbalverenigingen. Het onder de aandacht brengen is niet gelukt en dit beeld komt overeen met de bevindingen die zijn gedaan in dit onderzoek. De KNVB ziet de noodzaak van de sport-RI&E in en wil dit graag weer onder de aandacht brengen bij alle amateurvoetbalverenigingen. Eén van de manieren om dit te doen is een artikel over dit onderzoek te plaatsen op de internetsite van de KNVB. De KNVB heeft aan de auteur aangeboden een artikel te schrijven om dit te plaatsen op de KNVB internetsite. Met dit artikel moet er landelijk meer aandacht komen voor arbeidsomstandigheden bij amateurvoetbalverenigingen.

De WOS heeft in samenwerking met enkele sociale partners een Arbo-catalogus ontwikkeld. Deze Arbo-catalogus is goedgekeurd door Inspectie SZW. In deze Arbo-catalogus voor de sport zijn oplossingen voor drie risico's opgenomen. Deze drie risico's zijn: beeldschermplek, werkdruk en vervoer. De ontwikkelde Arbo-catalogus is een goed hulpmiddel, er staat alleen een beperkt aantal onderwerpen in waardoor veel RI&E onderwerpen niet behandeld worden in deze Arbo-catalogus.

Werknemers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers) komen niet alleen bij amateurvoetbalverenigingen voor. De uitkomsten van het gehele onderzoek zijn te kopiëren naar bijvoorbeeld hockey- of korfbalverenigingen. Om nu aandacht te krijgen voor dit onderzoek is een werkbezoek gebracht aan de NVVK. Tijdens dit werkbezoek zijn ervaringen en bevindingen uit het onderzoek gedeeld en heeft de NVVK geadviseerd via het tijdschrift NVVK-info aandacht te vragen voor dit onderzoek. Wanneer het onderzoek definitief is afgerond zal een artikel worden ingestuurd om alle NVVK-leden te informeren over dit onderwerp. Hierdoor is het mogelijk landelijk meer bekendheid te geven aan dit onderzoek.

Alle voetbalverenigingen hebben een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Bij de besturen leeft de gedachte dat men hierdoor als bestuur en/of persoonlijk geen schade zal leiden ingeval er geclaimd zal worden. Stel er gebeurt tijdens werkzaamheden bij de vereniging iets waarbij een vrijwilliger zwaar gewond raakt. Als blijkt dat het bestuur nalatig is geweest en hierdoor een claim volgt van de gewonde vrijwilliger of verzekeringsmaatschappij van deze vrijwilliger. Wat doet dan de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering ingeval bewezen wordt dat het bestuur nalatig is geweest? Voor dit soort vraagstukken is gesproken met de verzekeringsadviseur van LRC. De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering dekt vermogensschade met uitzondering van personenschade. De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering zal dus geen schade aan personen vergoeden.

LRC heeft de volgende verzekering afgesloten:

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Werkmateriaalverzekering voor de tractor en grasmaaimachine
- Brand- en opstalverzekering
- Fraude/geld-verzekering

Bij de werkmaterialenverzekering vallen personen wel onder de dekking van de polis, dus als er personenschade is indien men met de tractor of grasmaaimachine werkt, dan is dit gedekt door de polis.

LRC wordt ook vanuit de KNVB verzekerd. Er lopen de volgende verzekeringen via de KNVB:

- Collectieve ongevallenverzekering
- Collectieve aansprakelijkheidsverzekering
- Collectieve rechtsbijstandverzekering

Bij de collectieve ongevallenverzekering zijn leden en vrijwilligers (niet-leden) verzekerd tijdens alle activiteiten die het algemeen belang van de vereniging dienen. Men is dan ook verzekerd als gevolg van een ongeval. Een ongeval is een plotselinge, ongewilde, van buiten komende gewelddadige actie met rechtstreekse inwerking op het lichaam van de verzekerde. Deze inwerking moet geneeskundig vast te stellen zijn en lichamelijk letsel veroorzaken, waarvan blijvende invaliditeit of genees- en/of tandheelkundige kosten het gevolg is. Met de verzekeraars is overeengekomen dat legionella besmetting in de zin van de polis wordt beschouwd als een ongeval.

Bij de KNVB is de vraag neergelegd wat de collectieve ongevallenverzekering zal doen als bij een ongeval met blijvend letsel nalatigheid wordt aangetoond. Een rechter acht deze nalatigheid bewezen, zal de verzekering dan nog de schade vergoeden? De KNVB heeft deze vraag doorgespeeld naar de verzekering en het antwoord is als volgt:

Meeverzekerd is de aansprakelijkheid voor schade verband houdende met werkzaamheden welke door de verzekerde(n) zelf worden uitgevoerd.

Niet meeverzekerd is de aansprakelijkheid voor werkzaamheden waarbij gebruikt wordt gemaakt met open vuur en/of waarbij bouw- c.q. sloopwerkzaamheden, die gebruikelijk door een aannemer worden uitgevoerd plaatsvinden. Echter indien dergelijke werkzaamheden plaatsvinden onder deskundige begeleiding en de aanwijzingen van deze deskundige(n) worden opgevolgd, is de aansprakelijkheid van verzekerden wel verzekerd.

Bij de collectieve aansprakelijkheidsverzekering zijn ook de leden en vrijwilligers (niet-leden) verzekerd en dekt de verzekering de aansprakelijkheid van de verzekerden voor schade (letsel- en zaakschade, inclusief gevolgschade) toegebracht aan derden. Deze verzekering is geldig tijdens alle clubactiviteiten die het algemeen belang van de vereniging dienen.

Voor het stuk brandveiligheid en BHV is een werkbezoek gebracht aan de regionale brandweer Zuid-Holland-Zuid. Tijdens dit werkbezoek is de noodzaak van een goede calamiteitenorganisatie onderstreept en dat het ontruimingsplan dat LRC al bezit een hele goede basis vormt. De preventiemedewerker van de brandweer heeft goede adviezen gegeven met betrekking tot de training die gegeven kan worden aan het bestuur, de kantine-medewerker en de commissiekamerleden. Deze training kan een goede basis bieden voor een goed werkende calamiteitenorganisatie.

Het werkbezoek bij een Arbeidsinspecteur van het Ministerie van SZW was zeer verhelderend. Er is gekeken naar de relevante wetgeving en ervaringen zijn uitgewisseld. De ervaringen van de Arbeidsinspecteur zijn meegenomen in dit onderzoek. Ook de positie van de vrijwilliger is uitvoerig besproken. Wanneer ben je vrijwilliger? Hoe is het geregeld met de gezagsverhoudingen? Bij wie is de vrijwilliger aan het werk? Vanuit Inspectie SZW is er weinig ervaring met vrijwilligers en tijdens dit onderzoek zijn er geen voorbeelden gevonden van ongevallen met vrijwilligers. Er is sterk het vermoeden dat ongevallen bijvoorbeeld bij voetbalverenigingen niet worden gemeld en doorgaans door zullen gaan onder de noemer “huis-, tuin- en keuken-ongevallen”.

6. Conclusies, aanbevelingen en plan van aanpak

Conclusies:

Vanuit de arbeidsomstandighedenwetgeving heeft het bestuur verantwoordelijkheid ten aanzien van medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers). Een vrijwilliger wordt op grond van de Arbeidsomstandighedenwet³⁵ in eerste instantie niet aangemerkt als werknemer. Maar in dezelfde Arbeidsomstandighedenwet³⁶ is ook bepaald dat voorschriften met betrekking tot bijzondere gevaren voor de veiligheid en gezondheid zich mede richt tot degene bij wie vrijwilligers werkzaam zijn en een vrijwilliger. Het Arbeidsomstandighedenbesluit³⁷ bepaalt hierdoor dat een werkgever verplicht is met betrekking tot ernstige risico's ook ten opzichte van vrijwilligers een aantal bepalingen na te leven. Doet het bestuur van een vereniging dit niet, dan kan het bestuur aansprakelijk worden gesteld voor de schade die wordt geleden.

Alle verenigingen hebben veel zaken goed geregeld maar heeft men te weinig aandacht voor veilig werken. Men heeft risico's onvoldoende in kaart gebracht en hierdoor lopen de werknemers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers) risico t.a.v. arbeidsomstandighedenveiligheid. Weet een vereniging wat de risico's zijn en wat het mogelijke effect van deze risico's is, kunnen de juiste maatregelen worden genomen. Deze risico's kunnen verdwijnen of worden terug gebracht tot een aanvaardbaar niveau. Het bestuur zal dan aan haar zorgplicht voldoen. De RI&E is een uitermate geschikt middel om aan deze zorgplicht te voldoen. Een RI&E bestaat uit twee zaken, een lijst met alle veiligheids- en gezondheidsrisico's en een plan van aanpak. De RI&E vormt de basis van het arbeidsomstandighedenbeleid.

Met deze zaken ben je er echter niet als vereniging, de RI&E blijft een “levend document”. In de Arbeidsomstandighedenwet³⁸ staat dat de RI&E wordt aangepast zo dikwijls als de daarmee opgedane ervaring, gewijzigde werkmethoden of werkomstandigheden of de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening daartoe aanleiding geven. Aanbeveling is om iedere 3 jaar de RI&E opnieuw uit te voeren of als de bovengenoemde omstandigheden daarom vragen. Het opstellen van een RI&E kan de vereniging eenvoudig zelf doen. Om de RI&E en het plan van aanpak te maken is er draagvlak nodig van het bestuur.

---

³⁵ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 1, lid 2 b

³⁶ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 16, lid 7 c/d

³⁷ Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 9.5a

³⁸ Arbeidsomstandighedenwet, artikel 5 lid 4

De organisatie werkgevers in de sport (WOS) heeft met de KNVB de sport-RI&E ontwikkeld. De WOS heeft onderzoek gedaan en slechts 5% van alle sportverenigingen hebben ervaring met de sport-RI&E en 10% van alle sportverenigingen heeft kennis genomen van het bestaan van de sport-RI&E. Dat betekent dat 132 van de 2635 amateurvoetbalverenigingen een sport-RI&E hebben uitgevoerd en dat slechts 264 verenigingen het bestaan weten van de sport-RI&E.

De sport-RI&E is erkend waardoor er een toetsingsvrijstelling geldt. Verenigingen met minder dan 25 medewerkers kunnen daarom deze sport-RI&E gebruiken zonder dat deze sport-RI&E getoetst hoeft te worden. Dit maakt het helemaal aantrekkelijk want zo zijn er ook geen kosten aan verbonden.

De sport-RI&E is opgebouwd uit verschillende onderdelen en dit maakt het aantrekkelijk voor veel verschillende sporten. Deze onderdelen zijn:

- Evenementen; voor het organiseren van grote evenementen zoals toernooien.
- Algemene modules; voor alle organisaties, waaronder bijvoorbeeld o.a. gebouwgebonden risico's en BHV.
- Sport specifieke risico's; hierin zijn een groot aantal sporten opgenomen.
- Beleidsmodule; die is afgestemd op de organisatie.

Voor alle knelpunten zijn standaard maatregelen zodat de gebruiker geen uitgebreide zoektocht hoeft te ondernemen om algemeen toegepaste oplossingen te achterhalen.

Aanbevelingen:

De winst die uit dit onderzoek te halen moet zijn is dat er landelijk veel meer bekendheid moet komen over de voordelen die de sport-RI&E kan bieden. Landelijke bekendheid zal bereikt kunnen worden door een artikel over dit onderzoek te plaatsen op de website van de KNVB. Wanneer dit artikel niet het gewenste resultaat heeft, is samenwerking met de KNVB van groot belang. Als veiligheidskundige heb ik de overtuiging dat de sport-RI&E de medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers) van voetbalverenigingen kan helpen om veiliger te werken. Hierdoor zullen risico's verdwijnen of worden verlaagd tot een aanvaardbaar niveau. Alle voetbalverenigingen uit dit onderzoek hebben zich geïnformeerd over de sport-RI&E. Ook heeft men de wens uitgesproken de sport-RI&E te gaan uitvoeren voor hun vereniging. Voor alle voetbalverenigingen is het dan ook aan te bevelen om de sport-RI&E te gaan uitvoeren. Hierdoor worden de risico's in kaart gebracht en kan er een plan van aanpak worden gemaakt.

De sport-RI&E is niet alleen ontwikkeld voor het amateurvoetbal, maar voor veel meer sportverenigingen. Door de verschillende modules in de sport-RI&E is deze ook voor andere sporten toepasbaar. Via de NVVK moet landelijk aandacht komen voor de sport-RI&E zodat alle sportverenigingen in Nederland bekend worden met dit onderwerp.

De aanbevelingen die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen, zijn onderverdeeld in algemene aanbevelingen en aanbevelingen speciaal voor LRC. De algemene aanbevelingen zijn toepasbaar voor alle amateurvoetbalverenigingen in Nederland. De aanbevelingen die speciaal voor LRC zijn, zijn uit het onderzoek bij LRC naar voren zijn gekomen. Daarnaast is er een plan van aanpak, deze zal bij LRC moeten worden uitgevoerd.

Algemene aanbevelingen:

- Maken van de sport-RI&E met plan van aanpak waardoor er inzicht komt in de risico's. Door de te nemen maatregelen zullen de risico's verdwijnen of worden teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau.
- Het bestuur laat zich bijstaan door deskundige op het gebied van preventie en bescherming. Door het aanstellen van een deskundige voert het bestuur een actief arbeidsomstandighedenbeleid³⁹.
Dit beleid houdt o.a. in:
  - Het opstellen en uitvoeren van de sport-RI&E.
  - Nemen van maatregelen die voortkomen uit het plan van aanpak van de sport-RI&E.
  - Adviseren aan en nauw samenwerken met de belanghebbende werknemers en vrijwilligers betreffende de maatregelen voor een zo goed mogelijk arbeidsomstandighedenbeleid.
  - Het geven van instructie over o.a. werken met gevaarlijke stoffen en bedrijfshulpverlening.
  - Het stimuleren en het controleren van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.
  - Het houden van toezicht.
- Wanneer minderjarige vrijwilligers worden ingezet, dient de vereniging te zorgen voor een plan van aanpak en daarin o.a. de begeleiding en de soorten werkzaamheden te regelen die wel en/of niet mogen worden verricht.
- Zorg voor een registratie systeem voor incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties.
- Bespreek incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties in de bestuursvergadering en communiceer de genomen maatregelen met de belanghebbende medewerkers en vrijwilligers.
- Zorg dat arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan Inspectie SZW worden gemeld.
- Beheers de genomen maatregelen m.b.v. de Deming-cirkel.

---

³⁹ Arbeidsomstandighedenwet, artikelen 3 en 13

LRC aanbevelingen:

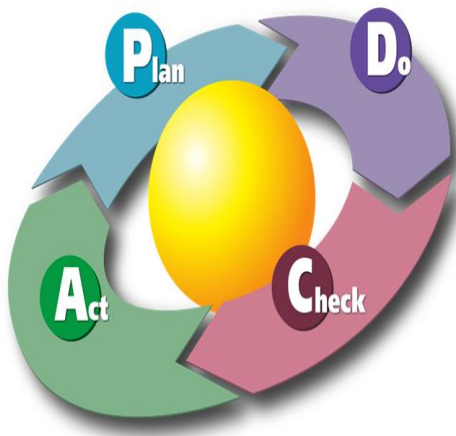
- Vervang de 10 kilogram koolzuur cilinders door 2 kilogram koolzuur cilinders.
- Maak een register van de opgeslagen gevaarlijke stoffen en zet daar o.a. de hoeveelheden in en waar de stoffen zijn opgeslagen.
- Zorg voor veiligheidsinformatiebladen en werkplekinstructiekaarten van de gevaarlijke stoffen.
- Onderzoek de blootstellingsfrequentie aan lasrook.
- Geef instructie over de manier van opbouwen en afbreken van de steiger.
- Maak een schema en stel iemand verantwoordelijk om maandelijks de nooduitgang verlichting te controleren op de juiste werking.
- Laat jaarlijks onderhoud aan de nooduitgang verlichting uitvoeren door een gecertificeerd bedrijf.
- Jaarlijks het bestuur, de kantinebeheerder en commissiekamerleden een training geven over het ontruimingsplan, kleine blusmiddelen en AED. Daardoor bereikt men een breder draagvlak en is er meer zekerheid dat er getrainde mensen aanwezig zijn.
- Organiseer samen met de brandweer van de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid jaarlijks één calamiteiten oefening op het complex van LRC.
- Benoem iemand die zorgt voor de uitvoering van de legionellacontrole.
- Maak een calamiteitenplan met betrekking tot legionella.
- Maak een beheersplan (incl. logboek) met betrekking tot legionella.
- Laat periodiek onderhoud m.b.t. legionella uitvoeren door een gecertificeerd bedrijf.
- Zorg dat de speeltoestellen voldoen aan de eisen die gesteld worden in de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

Plan van aanpak voor v.v. LRC Leerdam

Actiepunt	Onderwerp	Verantwoordelijke	Datum gereed
1	Maak de sport-RI&E en het plan van aanpak waardoor er inzicht komt in de risico's.		
2	Het bestuur laat zich bijstaan door een deskundige op het gebied van preventie en bescherming.		
3	Maak een plan van aanpak voor het werken met minderjarige vrijwilligers, daarin regelt men o.a. de begeleiding en de soorten werkzaamheden die wel en/of niet mogen worden verricht.		
4	Zorg voor een registratiesysteem van incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties.		
5	Bespreek incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties in de bestuursvergadering en communiceer de genomen maatregelen met de belanghebbende medewerkers en vrijwilligers.		
6	Zorg dat arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan Inspectie SZW wordt gemeld.		
7	Vervang de 10 kilogram koolzuur cilinders door 2 kilogram koolzuur cilinders.		
8	Maak een register van de opgeslagen gevaarlijke stoffen en zet daar o.a. de hoeveelheden in en waar de stoffen zijn opgeslagen.		
9	Zorg voor veiligheidsinformatiebladen en instructiekaarten van de opgeslagen gevaarlijke stoffen.		
10	Onderzoek de blootstellingsfrequentie aan lasrook.		
11	Geef instructie over de juiste manier van opbouwen en afbreken van de steiger.		
12	Maak een schema en stel iemand verantwoordelijk voor de maandelijkse controle van de nooduitgang verlichting.		

Actiepunt	Onderwerp	Verantwoordelijke	Datum gereed
13	Laat jaarlijks onderhoud verrichten aan de nooduitgang verlichting door een gecertificeerd bedrijf.		
14	Organiseer jaarlijks een training over het ontruimingsplan, AED en kleine blusmiddelen voor het bestuur, de kantinebeheerder en commissiekamerleden.		
15	Organiseer samen met de brandweer veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid jaarlijks één calamiteiten oefening op het complex van LRC.		
16	Benoem iemand die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de legionella-controle.		
17	Maak een calamiteitenplan met betrekking tot legionella.		
18	Maak een beheersplan (incl. logboek) met betrekking tot legionella.		
19	Laat periodiek onderhoud/controle verrichten t.b.v. legionella door een gecertificeerd bedrijf.		
20	Zorg dat de speeltoestellen voldoen aan de eisen die gesteld worden in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.		
21	Beheers de genomen maatregelen m.b.v. de Deming-cirkel.		

Het is de eerste maal dat er met een “Arbo-bril” in detail naar LRC is gekeken. Er worden nu veel aanbevelingen gedaan. Het besef dat LRC aan het begin staat van de ingeslagen “Arbo-weg” geeft ook aan dat LRC er nog niet is wanneer al deze aanbevelingen geïmplementeerd zijn. Ofwel het werk is nog niet af. Om te voorkomen dat na het uitvoeren van de aanbevelingen het proces stopt, moet er bewaking en continuïteit gewaarborgd worden. Het advies is dan ook om te werken volgens de Deming-cirkel. Dit is een manier om te zien of men de maatregelen beheerst. De cirkel doorloopt de stappen Plan-Do-Check-Act.

De eerste stap van de cirkel is: “Plan”:

Daarbij worden de veiligheidsmaatregelen bepaald met de bijbehorende procedures.

De tweede stap van de cirkel is: “Do”:

Hier worden de medewerkers, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers) geïnstrueerd. Hoe moeten zij te werk gaan om de situatie zo veilig mogelijk te maken?

De derde stap van de cirkel is: “Check”:

In deze stap wordt toezicht gehouden op de werkzaamheden.

De vierde stap van de cirkel is: “Act”:

Hier worden de resultaten van het toezicht geëvalueerd.

In de praktijk blijkt dat in de meeste gevallen alleen de eerste twee stappen worden uitgevoerd. Het gaat mis bij de derde stap: het toezicht is minimaal en er wordt niet teruggekoppeld naar de Deming-cirkel.

CASUS:

Tijdens een klusdag bij een voetbalvereniging worden vrijwilligers ingezet voor het algemeen belang van de vereniging. De vrijwilligers moeten jaarlijks verplicht twee verenigingsdiensten van 3 uur verrichten. Vrijwilligers kunnen zich dan o.a. opgeven voor de klusdag en worden dan door de vereniging ingedeeld voor bepaalde werkzaamheden.

Deze klusdag worden drie volwassen mannen (vrijwilligers) ingezet om snoeihout te verkleinen met behulp van een takkenversnipperaar. Dit apparaat is jaren geleden door de vereniging aangekocht en wordt niet onderhouden. Men heeft ooit de beveiliging van de messenrem verwijderd omdat deze veel in storting ging. Hierdoor functioneert de messenrem niet meer. De drie vrijwilligers zijn ingedeeld door het bestuurslid "terrein en opstellen" om dit werk te gaan verrichten. Ze krijgen geen uitleg over de werking van het apparaat en gaan desondanks ergens op het terrein aan het werk. Persoonlijke beschermingsmiddelen worden nooit uitgereikt tijdens een klusdag en ook deze drie vrijwilligers werken zonder de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen. Tijdens de werkzaamheden komt niemand van het bestuur kijken, maar alles gaat goed. Na enige tijd zijn er problemen met de takkenversnipperaar en één van de vrijwilligers weet de oplossing. Hij steekt zijn hand in de takkenversnipperaar en onverwachts beginnen de messen weer te draaien. Met als gevolg dat deze vrijwilliger zijn rechter hand helaas voor de rest van zijn leven moet missen.

Werd in bovenstaande casus de arbeidsomstandighedenwetgeving overtreden door de vereniging? Zo ja, welke artikelen?

Artikel 16, lid 7 c/d van de Arbeidsomstandighedenwet bepaalt dat voorschriften met betrekking tot bijzondere gevaren voor de veiligheid of gezondheid zich mede richt op vrijwilligers. In artikel 9.5a van het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt hier nadere invulling aan gegeven, hierin staan de van toepassing zijnde artikelen genoemd met betrekking tot de verplichting tot naleving ten aanzien van vrijwilligers.

De overtreding die de vereniging begaat is het verwijderen van de beveiliging van de messenrem. Door het verwijderen van deze beveiliging liepen de drie vrijwilligers gevaar. Dit ongeval had immers iedereen kunnen overkomen. De grondslag voor deze overtreding is te vinden in artikel 7.7 lid 1 van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Dit artikel stelt eisen aan de veiligheidsvoorzieningen van arbeidsmiddelen. Indien bewegende delen van een arbeidsmiddel gevaar opleveren, zijn zij van zodanige schermen of beveiligingsinrichtingen voorzien, dat het gevaar zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Ook aan Artikel 8, lid 1 van de Arbeidsomstandighedenwet is niet voldaan. Dit artikel schrijft voor dat de werkgever ervoor moet zorgen dat de vrijwilligers doeltreffend moeten worden ingelicht over de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, evenals over de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken. De vrijwilligers zijn niet ingelicht, dus hier is de vereniging nalatig geweest. De vrijwilligers had men voorafgaand aan de klus moeten instrueren over het veilig gebruik van de versnipperaar.

In Artikel 8, lid 4 staat dat de werkgever toeziet op naleving van de instructies en voorschriften gericht op het voorkomen of beperken van de risico's. De vereniging heeft verzuimd toezicht te houden op de werkzaamheden van de drie vrijwilligers. Toezicht had plaats moeten vinden zodat men tijdig het "onveilig" gebruik van de versnipperaar had kunnen opmerken.

De vrijwilliger heeft helaas zijn rechter hand verloren door dit ongeval en heeft hierdoor blijvend letsel opgelopen. Ook is er een ziekenhuisopname geweest. Op grond van artikel 9, lid 1 van de Arbeidsomstandighedenwet moet de vereniging dit ongeval direct melden aan de daartoe aangewezen toezichthouder, Inspectie SZW.

Het onderzoek, door Inspectie SZW, is onder andere gericht op:

- vaststellen van de toedracht en de oorzaken van het ongeval;
- nagaan of het ongeval is veroorzaakt door één of meerdere overtredingen van de wettelijke bepalingen.

Waar nodig moet de werkgever (lees: vereniging) maatregelen nemen om herhaling te voorkomen door de gevaarlijke situatie op te heffen, te beveiligen of af te schermen. Wanneer één of meer overtredingen worden geconstateerd die aantoonbaar in verband staan met het ongeval en er is sprake van ziekenhuisopname of blijvend letsel, dan wordt een ongevalsboeterapport opgemaakt.

Wanneer we met deze bovenstaande kennis naar de casus kijken is het duidelijk dat Inspectie SZW vaststelt dat artikel 7.7, lid 1 van het Arbeidsomstandighedenbesluit door de vereniging werd overtreden. Dit zal dan resulteren in een ongevalsboeterapport en de vereniging zal maatregelen moeten nemen om herhaling te voorkomen.

Op grond van deze casus is er een advies als veiligheidskundige ten aanzien van onderhoud van een arbeidsmiddel, artikel 7.5, lid 1 van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Dit artikel is alleen van toepassing bij werknemers. Wanneer vrijwilligers werken met een arbeidsmiddel is dit artikel niet van toepassing. Het is echter van belang dat de nodige maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de arbeidsmiddelen tijdens de gehele gebruiksduur door toereikend onderhoud in een zodanige staat worden gehouden, dat gevaar voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Het advies aan de vereniging is om onderhoud te laten verrichten aan de takkenversnipperaar, waardoor vastlopen van de messen kan worden voorkomen en de versnipperaar veilig kan worden gebruikt.

De RI&E (artikel 5, Arbeidsomstandighedenwet) geldt in relatie tot vrijwilligers alléén voor zover het arbeid betreft met gevaarlijke stoffen en biologische agentia waarop hoofdstuk 4 van het Arbeidsomstandighedenbesluit van toepassing is. Advies is om de RI&E uit te voeren.

De verzekering van de KNVB heeft ook op bovenstaande casus gereageerd. De reactie van de verzekering is indien een schade zoals voorgesteld in de casus zich voordoet zal dit de verzekeraar uiterst verbazen, omdat er niets is gedaan aan de veiligheid t.b.v. de vrijwilligers. De verzekeraar zal hoogstwaarschijnlijk wel uit moeten keren, maar de kans is groot dat de verzekeraar bij de eerstvolgende mogelijkheid beperkende bepalingen in de polis zal opnemen. Bijvoorbeeld dat er geen dekking zal zijn indien niet aan de veiligheidseisen/-normen is voldaan. Het lijkt de verzekeraar ook verstandig dat de KNVB de betreffende club er op wijst dat het niet wenselijk is om op de wijze, zoals vermeld in de casus, met de veiligheid van de vrijwilligers om te gaan.

Bovenstaande casus is bekeken vanuit het oog van deze scriptie, de arbeidsomstandighedenwetgeving. Arbeidsomstandigheden valt onder het bestuursrecht. Het bestuursrecht gaat over de rechten en plichten van burgers tegenover de overheid.

De vrijwilliger heeft blijvend letsel opgelopen en hij kan de vereniging aansprakelijk stellen voor zijn schade. Als de verzekeraar van de vereniging de aansprakelijkheid afwijst dan is er de mogelijkheid dit via het civiele recht de schade te verhalen. Er is immers een geschil tussen twee partijen ontstaan. In het Burgerlijk Wetboek staan ook bepalingen die raakvlakken hebben met de arbeidsomstandighedenwetgeving. Een rechter kan indien gewenst gebruik maken van het ongevalsboeterapport, maar dat is niet verplicht.

Lijst met verklarende woorden

AED	Automatische Externe Defibrillator
ASWH	Altijd Sterker Worden Hendrik-Ido-Ambacht
BHV	Bedrijfshulpverlening
BV	Bijvoorbeeld
HVK	Hogere Veiligheidskunde
JVC (Cuijk)	Jan van Cuijk (Cuijk)
KNVB	Koninklijke Voetbalbond
MBT	Met betrekking tot
Min. van SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
NVVK	Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten
OA	Onder andere
PBM	Persoonlijk beschermingsmiddel
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen
PHOV	Post Hoger Onderwijs Veiligheidskunde
PR	Public Relations
RI&E	Risico- inventarisatie en evaluatie
sc GSC	Sport Club Geluksvogels Stadspolders Combinatie
TAV	Ten aanzien van
TBS	Terbeschikkingstelling
TBV	Ten behoeve van
VIB	Veiligheidsinformatieblad
VVGZ	Voetbalvereniging Gelukvogels Zwijndrecht
v.v. LRC	Voetbalvereniging Leerdamse Racing Club
WOS	Werkgevers in de Sport

Literatuurlijst en websites

AI-blad 09 Biologische Agentia
AI-blad 32 Legionella
Arbeidsomstandighedenbesluit
Arbeidsomstandighedenwet
Jubileumboek 50 jaar v.v. LRC Leerdam
Handreiking bedrijfshulpverlening, uitgave: stichting van de arbeid
Bewaarnummer veldvoetbal landelijke informatie 2012/'13
Basis voorwaarden Bestuurders en Toezichthouders aansprakelijkheidsverzekering (HDI)
Meldingsplichtige arbeidsongevallen (Inspectie SZW)

www.wetten.nl
www.vvlrc.nl
www.arbopodium.nl
www.gevaarlijkestoffen.net
www.arboportaal.nl
www.werkgeversindesport.nl
www.rie.nl/rie-instrumenten/ri-e-sportverenigingen
www.5xbeter.nl

Bijlage 1: Scriptievoorstel

Scriptievoorstel van René Bogerd
Adres: Donjon 6, 4143 GS Leerdam
Datum: 26 oktober 2012

Cursusgroep Utrecht U42

In het scriptievoorstel moeten minimaal de volgende zaken zijn beschreven:

1. Titel (of werktitel).
Is een voetbalvereniging veilig?
2. Een korte beschrijving van het bedrijf, organisatie of branche (hierna "bedrijf" genoemd) waar het onderzoek wordt uitgevoerd. Doel van het bedrijf, grootte, aard van de werkzaamheden, korte beschrijving van de belangrijkste Arbo risico's.
<p>De Leerdamse Racing Club, beter bekend als v.v. LRC Leerdam neemt een belangrijke plaats in, in gemeenschap van Leerdam. Deze voetbalvereniging werd in 1958 opgericht en verhuisde naar de huidige accommodatie in 1985. De vereniging telt ca. 750 leden en daarvan zijn actief:</p> <ul style="list-style-type: none">
- 7 senioren elftallen, waarvan 1 dameselftal
- 27 jeugdteams, waarvan 2 meisjeselftallen
- De jongste jeugd speelt onderling het 4 x 4 toernooi. <p>v.v. LRC Leerdam kent een vrijwilligersbeleid die alle leden aangaat. Dit is een verplichting van 2 x 3 uur om verenigingsdiensten te verrichten. Deze verrichten omvatten:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Activiteiten
- Onderhoud- en/of schoonmaakwerkzaamheden
- Bar- en/of keukendiensten <p>Deze diensten moeten gedaan worden door de ouders als de leden < 16 jaar en > 16 jaar dan moet men zelf deze dienst leveren.</p> <p>De belangrijkste risico's zijn het werken met vrijwilligers en in het bijzonder kwetsbare groepen (jeugdigen). Tevens wordt er gewerkt met gevaarlijke stoffen en heeft men helaas ook te maken met agressie.</p>
3. Een beschrijving van uw eigen positie in het bedrijf of bij de klant.
Mijn positie binnen v.v. LRC Leerdam is allereerst ben ik een van de leden en vader van een actieve zoon in de C-jeugd. Tevens ben ik sinds 2 jaar actief als veiligheidscoördinator. Hierbij probeer ik het bestuur te ondersteunen in veiligheidszaken in de gehele breedte van de vereniging.

4. Beschrijving van het onderwerp of probleem. Verwoord daarbij de belangrijkste vraag waar u aan het eind van uw onderzoek het antwoord op moet kunnen geven. Aan de centrale vraag kunnen desgewenst deelvragen worden toegevoegd. Geef zo mogelijk ook aan waar u uw onderzoek begrenst (beschrijving van de scope).

Daarbij tevens aangeven:

- **Waarom kiest u juist voor dit onderwerp? Waarom is het eigenlijk een probleem of knelpunt (probleemanalyse)?**
- **Schets wat er schort aan de huidige situatie (interne factoren) of aan de wetgeving/de markt e.d.(externe analyse).**

Hoe groot is het probleem, wat zijn de risico's? Probeer deze te kwantificeren (bijvoorbeeld ongevallen/incidentcijfers).

Omschrijving probleem:

Iedere voetbalvereniging heeft te maken met vrijwilligers, minderjarige, derden (bezoekers) en medewerkers met een contract. Wat is de verantwoording van het bestuur voor al deze doelgroepen?

Hoe gaat men om met bijzondere gevaren?

Deze gevaren kunnen zijn: werken met gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, fysieke belasting, agressie/ongewenst gedrag, brandveiligheid, legionella, voedselveiligheid en ongevallen/blessures.

De vraagstelling luidt:

Wat zijn de bestuurlijke verantwoordelijkheden t.a.v. medewerkers met een contract, vrijwilligers, minderjarigen en derden (bezoekers)?

Breng de (bijzondere) gevaren in beeld en maak indien nodig een plan van aanpak.

5. Wie is probleemeigenaar en heeft – positief - belang bij het onderzoek en is verantwoordelijk voor de verbetering; is er voldoende commitment vanuit het management voor het aanpakken van de probleemstelling?

Het bestuur van v.v. LRC Leerdam is probleemeigenaar en heeft belang bij een onderzoek. De bestuursleden doen hun taak vrijwillig en het is goed om in kaart te brengen waar zij verantwoordelijk voor zijn en waar de mogelijke gevaren liggen waarvoor zij eventueel aansprakelijk zijn.

6. Een bondige beschrijving van het beoogde product (resultaat) van het onderzoek (bijvoorbeeld een ontwikkelde en uitgeteste methode of een advies). Sluit hierbij aan op de centrale onderzoeksvraag of probleemstelling (zie vraag 4).

Het eindresultaat dient een rapport te zijn met een overzicht van de (Arbo) verantwoordelijkheden van het bestuur. Tevens is er een overzicht van de bijzonder gevaren en daarbij een plan van aanpak om deze gevaren te reduceren.

7. Wanneer dat in deze fase al mogelijk is geef dan kort aan hoe het beoogde resultaat kan worden bereikt (implementatievoorstel). Betrek hierbij de actoren die hierin een rol (zouden moeten) spelen: interne en eventueel externe actoren, bijvoorbeeld fabrikant, overheid, branche-organisatie).

Beschrijf tevens kort hoe t.z.t. geëvalueerd of het gewenste doel is bereikt.

Om implementatie van het advies te bewerkstelligen dient mijn voorstel draagvlak te hebben binnen het bestuur van v.v. LRC Leerdam.

8. Geef aan op welke wijze in het onderzoek een bredere oriëntatie wordt nagestreefd (oriëntatie bij een of meer andere bedrijven of in de literatuur).

Een bredere oriëntatie wordt bereikt door:

- Het onderzoek naar de regelgeving.
- Interviews met betrokkenen (bestuursleden, vrijwilligers, KNVB)
- Bezoeken van andere verenigingen hoe men daar omgaat met deze zaken.

9. Een helder plan van aanpak waarin de verschillende te zetten stappen in uw onderzoek aanpak worden beschreven om tot het gewenste resultaat te komen. Bijvoorbeeld veldonderzoek, interviews, literatuurstudie. Geef daarbij een chronologische opsomming van de (deel)activiteiten.

Het onderzoek zal als volgt verlopen:

- Literatuurstudie (o.a. wettelijk kader, verzekeringen)
- Benchmarken (andere voetbalverenigingen bezoeken)
- Veldonderzoek (interviews met o.a. bestuursleden, vrijwilligers)
- Analyse van de verzamelde informatie
- Onderzoeken naar de beste oplossing
- Advies over de oplossing

10. Een beschrijving van uw eigen rol bij het onderzoek.

Mijn eigen rol in dit onderzoek zal zijn:

- Regelgeving studies
- Interviewen betrokkenen
- Onderzoek bij andere verenigingen
- Ontwikkelen aanbevelingen en schrijven rapport

Bijlage 2: Akkoord verklaring scriptievoorstel

De heer R. Bogerd
Donjon 6
4143 GS LEERDAM

Utrecht, 14 januari 2013
Ons kenmerk: HVK/U42/1891/WdV
Betreft: beoordeling scriptievoorstel

Geachte heer Bogerd,

Bij deze verklaren wij ons akkoord met het door u ingediende scriptievoorstel.

Wij verzoeken u het scriptievoorstel alsmede deze goedkeuring als bijlage in uw scriptie op te nemen.

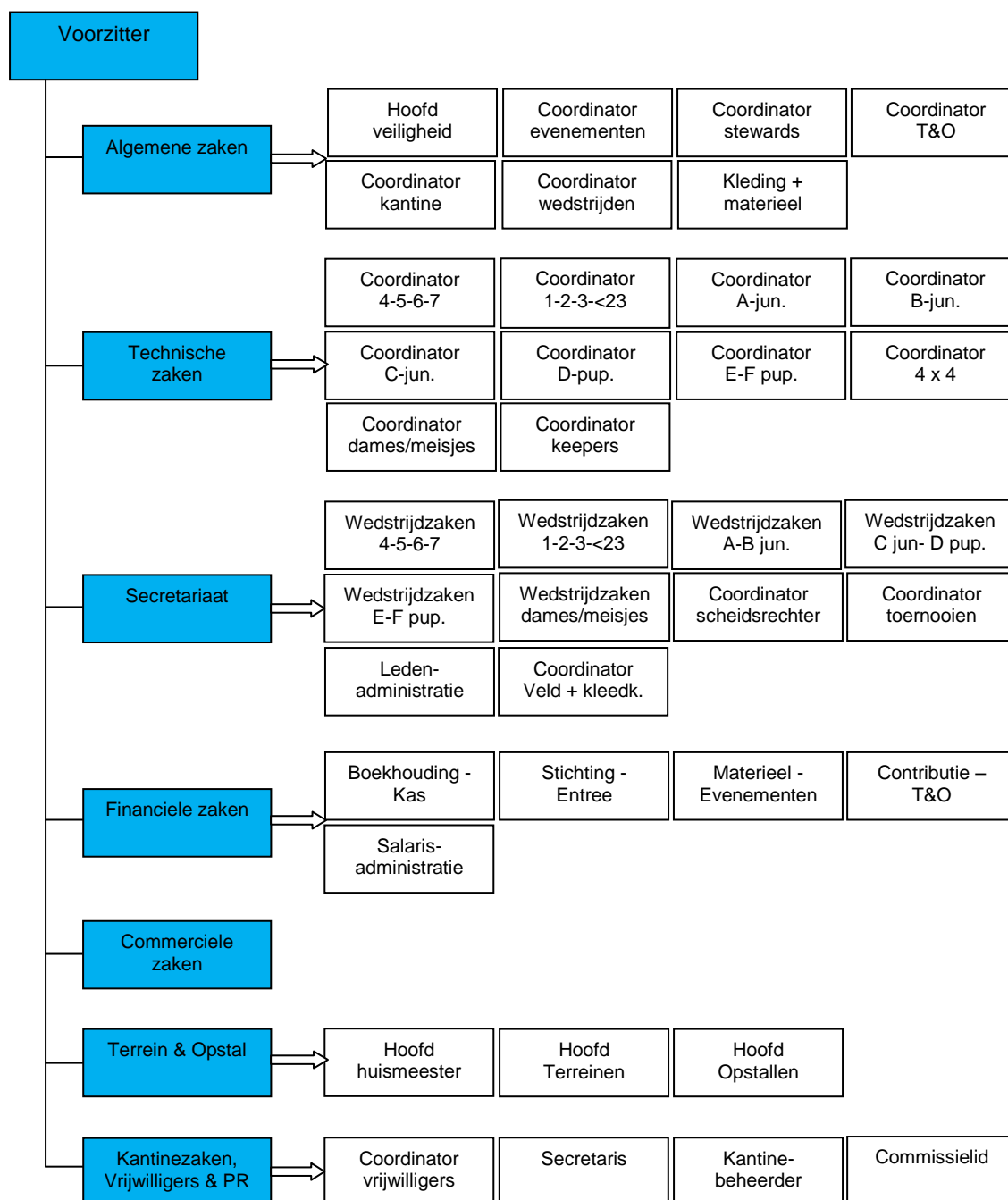
Wij wensen u veel succes toe bij het vervaardigen van uw scriptie.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'W.J.T. van Alphen'.

Namens de scriptievoorstellencommissie
dr. W.J.T. van Alphen
A.J.F. Verbeek MSc MWO

Bijlage 3: Organogram v.v. LRC Leerdam

Bijlage 4: Vragenlijst voor verenigingen t.b.v. onderzoek

Vragenlijst t.b.v. scriptie "Is een voetbalvereniging veilig?"

Waar heeft u in uw vereniging mee te maken?

- a/ Alleen vrijwilligers
- b/ Vrijwilligers en werknemers, met minder dan totaal 40 uur betaalde arbeid per week.
- c/ Vrijwilligers en werknemers, met meer dan totaal 40 uur betaalde arbeid per week.

* Vrijwilligers mogen volgens de Arbowetgeving niet meer verdienen dan € 150,- per maand met een maximum van € 1.500,- per jaar.

Werkt uw vereniging met stagiairs, leerlingen of uitvoerders van een taakstraf?

JA / NEE

Indien JA, onder wiens gezag werkt men dan?

Zijn er voldoende vrijwilligers beschikbaar voor uw vereniging?

JA / NEE,

Is het bekend of uw vereniging aan de Arbowetgeving moet voldoen?

JA / NEE,

Indien JA, moet men voldoen?

Indien NEE, waarom niet?

Heeft uw vereniging een Arbobeleid?

(Arbobeleid is het beleid dat een werkgever/bestuur binnen zijn bedrijf/vereniging voert op het gebied van arbeidsomstandigheden. Een goed Arbobeleid beperkt de gezondheidsrisico's in het bedrijf / vereniging, vermindert het ziekteverzuim en bevordert re-integratie na ziekte).

JA / NEE,

Is binnen uw vereniging aandacht voor bijzondere groepen medewerkers?

(Zwangere, jeugdigen, minder validen, ouderen en anderstaligen).

JA / NEE,

Worden medewerkers en vrijwilligers gestimuleerd om mogelijke verbeteringen van Arbo naar voor te brengen?

JA / NEE,

Heeft uw vereniging een RI&E?

JA / NEE,

Indien NEE, weet u het bestaan ervan?

Werken uw medewerkers en vrijwilligers veilig?

JA / NEE,

Is er een noodorganisatie ingericht (incl. EHBO)?

JA / NEE,

Is er iemand specifiek verantwoordelijk voor de "bedrijfshulpverlening"?

JA / NEE,

Worden nieuwe leden, vrijwilligers en derden geïnstrueerd over noodsituaties?

JA / NEE,

Is er een ontruimingsplan?

JA / NEE,
Indien JA, houdt u jaarlijks een ontruimingsoefening?

Is er een draaiboek voor ieder evenement?

JA / NEE,

Voldoet uw vereniging aan het wettelijke verplichte rookbeleid?

JA / NEE,

Worden ongevallen, incidenten en gevaarlijke situaties gemeld en geregistreerd?

JA / NEE,

Worden sportblessures gemeld en geregistreerd?

JA / NEE,

Zijn de volgende verzekeringen afgesloten?

- Brandverzekering? JA / NEE
- Aansprakelijkheid voor bestuurders? JA / NEE
- Ongevallen met vrijwilligers? JA / NEE
- Inzittende verzekering voor auto's? JA / NEE

Heeft uw vereniging speeltoestellen?

JA / NEE,
Indien JA, voldoen deze aan de eisen uit de Warenwet?

Heeft uw vereniging organisatorische maatregelen m.b.t. legionella?

JA / NEE,

Zijn machines en apparaten bij uw vereniging onderhouden en gekeurd (CE-keurmerk)?

JA / NEE,

Heeft uw vereniging een overzicht van de gebruikte gevaarlijke stoffen?

JA / NEE,

Indien JA, worden ze op de juiste wijze opgeslagen?

Indien JA, is voor iedere stof een veiligheidsinformatieblad aanwezig?

Wordt er door medewerkers of vrijwilligers boven de 2,5 meter gewerkt (werken op hoogte)?

JA / NEE,

Indien JA, gebruikt men goedgekeurde en veilige ladders?

Worden PBM's beschikbaar gesteld?

JA / NEE,

Indien JA, worden deze juiste gebruikt en onderhouden?

Indien NEE, waarom?

Is er aandacht voor Biologische agentia?

(Bijvoorbeeld schimmels, ontlasting (duivenpoep) of besmet bloed kunnen ernstige ziektebeelden veroorzaken. Indien medewerkers / vrijwilligers hiermee in aanraking komen, zijn speciale maatregelen noodzakelijk).

JA / NEE,

Wordt aandacht besteed aan fysieke belasting?

(Fysieke belasting kan optreden door bv. te zwaar tillen, maar ook door lang in dezelfde houding te staan of te zitten).

JA / NEE,

Heeft uw vereniging afspraken gemaakt over psychosociale arbeidsbelasting?

(Dit staat voornamelijk bekend als werkdruk, maar ook agressie en ongewenst gedrag).

JA / NEE,

Heeft uw vereniging met de voedselveiligheid te maken?

JA / NEE,

Indien JA, voldoet men?

BELEIDSPLAN.

OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID BIJ vv-LRC-Leerdam.

**VASTGESTELD DOOR HET BESTUUR VAN VOETBALVERENIGING LRC-LEERDAM IN DE
VERGADERING VAN DD: 13 april 2010.**

Revisie: 27-08-2010

INHOUDSOPGAVE

Bladzijde.

Paragraaf 0 Inleiding.....	3.
Paragraaf 1 Alcoholmatiging en preventie van alcoholmisbruik	3.
Paragraaf 2 Verbod van handel in en gebruik van harddrugs.....	4.
Paragraaf 3 Verbod van handel in en gebruik van softdrugs.....	4.
Paragraaf 4 Verboden wapenbezit	5.
Paragraaf 5 Overlast in het clubhuis.....	5.
Paragraaf 6 Overlast buiten het clubhuis	6.
Paragraaf 7 Handhaving beleid	7.
Paragraaf 8 Specifieke maatregelen rondom wedstrijden van LRC-1	7.
Paragraaf 9 Specifieke maatregelen rondom een evenement.....	7.
Paragraaf 10 Specifieke maatregelen ontruiming kantine.....	7.

0. Inleiding

Dit beleidsplan beschrijft de wijze waarop de voetbalvereniging LRC-Leerdam omgaat met aspecten van openbare orde en veiligheid.

Daarin worden de volgende onderwerpen onderscheiden:

1. Alcoholmatiging en preventie van alcoholmisbruik;
2. Verbod van handel in en gebruik van harddrugs;
3. Verbod van handel in softdrugs;
4. Verboden wapenbezit;
5. Overlast in het clubhuis;
6. Overlast buiten het clubhuis.

Per onderscheiden onderwerp zal ingegaan worden op de volgende vragen:

- a. welk beleidsstandpunt neemt de vereniging in?
- b. hoe geeft de vereniging uitvoering aan de voorschriften dan wel hoe draagt de vereniging zorg voor de naleving van het betreffende verbod?
- c. welke maatregelen heeft de vereniging getroffen?
- d. welke maatregelen is de vereniging voornemens te gaan treffen?

1. Alcoholmatiging en preventie van alcoholmisbruik.

Het bestuur heeft in het Bestuursreglement 'Alcohol in de sportkantine' vastgesteld. Dit reglement is op 13 april 2010 bekrachtigd door de bestuurvergadering van de vv-LRC-Leerdam. In het bestuursreglement staan onder meer regels die verantwoorde verstrekking van alcoholhoudende drank in de sportkantine waarborgen.

Uit oogpunt van verantwoorde alcoholverstrekking moeten de volgende wettelijke bepalingen worden nageleefd:

- verkoop van alcoholhoudende drank aan personen jonger dan 16 jaar is verboden;
- verkoop van sterke drank aan personen jonger dan 18 jaar is verboden;
- leeftijdsgrenzen en schenktijden moeten zichtbaar in de kantine worden opgehangen;
- de verstrekker van alcohol dient bij de aspirant-koper de leeftijd vast te stellen (legitimatiebewijs), tenzij betrokkene onmiskenbaar de vereiste leeftijd heeft bereikt;
- geen alcoholhoudende drank wordt verstrekt als dit leidt tot verstoring van de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid;
- het is niet toegestaan alcoholhoudende drank te verstrekken aan dronken personen.
- het is verboden personen toe te laten in de kantine die dronken zijn of onder invloed zijn van andere psychotrope stoffen.

Op de momenten dat in het clubhuis alcoholhoudende drank wordt geschonken, is er altijd ofwel een leidinggevende aanwezig die in het bezit is van de verklaring Sociale Hygiëne ofwel een barvrijwilliger die een verplichte Instructie Verantwoord Alcoholgebruik heeft gevolgd. Voor de barvrijwilligers zijn de volgende kwalificatienormen vastgesteld.

Barvrijwilligers:

- zijn tenminste 18 jaar oud;
- hebben een Instructie Verantwoord Alcoholgebruik gevolgd.
- staan als zodanig bij de vereniging geregistreerd, en
- zijn betrokken bij de vereniging, als lid, dan wel anderszins (bijvoorbeeld als ouder of verzorger van minderjarige verenigingsleden)

Daarnaast hanteert de vereniging de volgende huis- en gedragsregels:

01. Het is niet toegestaan zelf meegebrachte alcoholhoudende drank te gebruiken in het clubhuis of elders op het terrein van de vereniging.
02. Het is niet toegestaan om in het clubhuis gekochte alcoholhoudende drank elders (bijvoorbeeld in de kleedkamers en langs de lijn) te nuttigen dan in het clubhuis of op het terras.
03. Er wordt geen alcohol geschonken aan:
  - jeugdleiders, trainers van jeugdelftallen en andere begeleiders van de jeugd tijdens de uitoefening van hun functie;
  - personen die fungeren als chauffeur bij het vervoer van spelers.
04. Het bestuur wil voorkomen dat personen met meer dan het toegestane promillage alcohol aan het verkeer deelnemen. Op basis daarvan kan de verstrekking van alcoholhoudende drank worden geweigerd.
05. Prijsacties die het gebruik van alcohol stimuleren, zoals “happy hours”, “meters bier” en “rondjes van de zaak” dienen zich tot een minimum te beperken.
06. Vanuit het oogpunt van na te streven alcoholmatiging wordt het gebruik van alcoholvrije drank gepromoot, onder andere door die goedkoper aan te bieden dan alcoholhoudende drank.
07. Personen die agressie of ander normafwijkend gedrag vertonen worden door de dienstdoende leidinggevende of barvrijwilliger uit het clubhuis verwijderd.
08. Schenktijden, leeftijdsgrenzen, huis- en gedragsregels en paracommerciebepalingen worden goed zichtbaar in het clubhuis opgehangen.
09. Het bestuur schenkt aandacht aan publicitaire acties in het kader van verantwoord alcoholgebruik.
10. Het bestuur onderschrijft de bestaande regelingen omtrent reclame-uitingen voor alcoholhoudende dranken.

2. Verbod van handel in en gebruik van harddrugs.

Ingevolge de Opiumwet is het niet toegestaan onder meer de handel in en het gebruik van harddrugs toe te staan. Tegen vermeende overtreding van dit verbod wordt door de vereniging krachtig opgetreden.

Hoewel vanwege het karakter van de vereniging overtreding van dit verbod niet voor de hand ligt, sport en drugsgebruik gaan doorgaans niet goed samen, zal toch bij constatering een bestendige beleidslijn moeten worden gehanteerd.

Bij overtreding van het verbod op heterdaad zal de pleger direct worden verwijderd uit het clubhuis, dan wel sportterrein (door dienstdoend barpersoneel). Indien het een lid van de vereniging betreft, zal het bestuur het betreffende lid met onmiddellijke ingang royeren. De politie dient door een bestuurslid van het incident op de hoogte te worden gesteld.

Ook in preventieve sfeer zal de vereniging als te nemen maatregelen via het cluborgaan en tijdens de ledenvergadering aandacht vragen voor deze beleidslijn, opdat de kenbaarheid van het beleid gewaarborgd is.

3. Verbod van handel in en gebruik van softdrugs.

Hoewel het gebruik van softdrugs op grond van de Opiumwet nog steeds verboden is, bestaat in Nederland al jaren een gedoogcultuur rond het gebruik van softdrugs. Het huidige kabinet heeft inmiddels laten blijken, niet gelukkig te zijn met deze gedoogcultuur en wenst orde op zaken te stellen. Eén van de maatregelen daarbij zou kunnen zijn het verbieden van softdrugs gebruik in sportclubhuizen. Sport en het gebruik van geestverruimende middelen (en eigenlijk in zijn algemeenheid ook roken) zijn twee tegenstrijdige onderwerpen. Daar waar de sport de gezondheid en fitheid van het menselijk lichaam als hoogste goed beschouwt, zijn roken en het gebruik van softdrugs juist voorbeelden van het versneld afbreken van de gezondheid en fitheid.

De vereniging zal zich dan ook houden aan de door de overheid opgelegde regels t.a.v. roken in openbare gelegenheden.

Dit beleid sluit dan ook aan bij het verbieden van handel in en gebruik van softdrugs in en om het clubhuis. Overtreding van dit verbod drugs te gebruiken zal leiden tot verwijdering van de plegger uit het clubhuis dan wel sportterrein (door dienstdoend barpersoneel). Indien de overtreder een lid van de vereniging betreft, zal bij herhaaldelijk (meer dan 2 keer) overtreden van het verbod van drugsgebruik schorsing voor een aantal wedstrijden plaatsvinden. Indien na de schorsing wederom overtreding van het verbod van drugsgebruik wordt geconstateerd, zal het betreffende lid worden geroyeerd.

Ten aanzien van de handel in softdrugs geldt, dat bij overtreding van dat verbod op heterdaad de plegger direct zal worden verwijderd uit het clubhuis, dan wel sportterrein (door dienstdoend barpersoneel). Indien het een lid van de vereniging betreft, zal het bestuur het betreffende lid met onmiddellijke ingang royeren. De politie dient door een bestuurslid van het incident op de hoogte te worden gesteld.

Ook in preventieve sfeer zal de vereniging als te nemen maatregel via het cluborgaan en tijdens de ledenvergadering aandacht vragen voor deze beleidslijn, opdat de kenbaarheid van het beleid gewaarborgd is.

4. Verboden wapenbezit

Op grond van de Wet wapens en munitie is het in Nederland verboden zonder van overheidswege verleende vergunning in het bezit te zijn van een vuurwapen.

Om het bezit van een vuurwapen te kunnen constateren, zou gebruik moeten worden gemaakt van metaaldetectie. Gelet op het karakter van de vereniging en de hoeveelheid mensen die zich bij wedstrijden, trainingen en verenigingsactiviteiten in het clubhuis of op het terrein bevinden, acht het bestuur het overdone maatregelen in de vorm van metaaldetectie e.d. bij de ingang van het clubhuis te moeten treffen.

Dit laat onverlet, dat barpersoneel en –bij verenigingsactiviteiten- de ordebewakers / stewards bij constatering van wapenbezit op gelijke wijze dienen te handelen als bij gebruik van of handel in harddrugs. Dus: directe verwijdering uit het clubhuis dan wel van het sportterrein, royement met onmiddellijke ingang indien het een lid betreft en op de hoogte stellen van politie door een bestuurslid.

De handelingen van het bar- en ordepersoneel dienen uiteraard met afweging van de risico's voor eigen leven en dat van anderen plaats te vinden.

5. Overlast in het clubhuis

Vormen van overlast die in het clubhuis kunnen voorkomen (naast bovengenoemde onderwerpen) zijn:

- geluidsoverlast;
- stankoverlast;
- onzedelijk gedrag;
- discriminatie.
- openbare dronkenschap.

Ten aanzien van geluid geldt dat het volume van de mechanisch versterkte muziek vanachter de bar wordt geregeld. Anderen dan het barpersoneel zijn niet bevoegd het volume van de muziek te reguleren. Over smaak valt niet te twisten, dus de muziekkeuze zal worden afgestemd op het aanwezige publiek. Andere vormen van geluidsoverlast binnen het clubhuis (afgezien van de menselijke stem) acht het bestuur weinig reëel.

Om stankoverlast binnen het clubhuis te voorkomen, wordt het gebouw regelmatig schoongemaakt door de kantinebeheerder. Dit gebeurt volgens een van tevoren afgesproken schema.

Afzuiging van bak- en frituurlucht vindt in de keuken plaats, waarbij de HACCP-eisen strikt worden nageleefd.

Om onzedelijk gedrag te voorkomen, heeft het clubhuis gescheiden kleedruimten voor dames en heren. Daarnaast volgen leiders van jeugdteams een opleiding tot jeugdvoetballeider, waarin in preventieve zin ook aandacht wordt geschonken aan sociale thema's als seksueel misbruik van minderjarigen. Omdat in de vereniging de sociale controle groot is, acht het bestuur de kans op het voorkomen van onzedelijk gedrag erg klein. Voor deze en andere vormen van onzedelijk gedrag, zoals seksuele intimidatie, zal binnen de vereniging een vertrouwenspersoon aangewezen worden. Tot die tijd is de voorzitter van de vereniging aanspreekpunt voor deze aangelegenheden.

Discriminatie op welke grond dan ook, is nergens, ook niet binnen de vereniging, te tolereren. Bij vermeende excessen is ook hiervoor de vertrouwenspersoon het aanspreekpunt. En zolang deze er niet is, fungeert de voorzitter als zodanig.

Openbare dronkenschap. het is verboden personen toe te laten in de kantine die dronken zijn of onder invloed zijn van andere psychotrope stoffen.

Sancties die kunnen worden opgelegd ten aanzien van bovengenoemde onderwerpen, variëren naar ernst van de misdraging van berisping tot roeyement van het lidmaatschap c.q. ontzegging van de toegang tot het clubhuis (ingeval iemand geen lid is).

6. Overlast buiten het clubhuis

Voor twee vormen van overlast hanteert de vereniging een eigen beleidslijn:

- geluidsoverlast
- parkeeroverlast

Het clubhuis van vv-LRC-Leerdam is gelegen in de nabijheid van een woonwijk. Zoals de bewoners de aanwezigheid van de vereniging dienen te respecteren, zo dient de vereniging de belangen van de omwonenden te onderkennen en te respecteren. Als een buitenactiviteit wordt georganiseerd, waarbij muziek (mechanisch versterkt, dan wel live) en/of omroepberichten ten gehore worden gebracht, zal hiervoor door de organisator om toestemming van de gemeente worden gevraagd. Daarnaast worden de omwonenden periodiek door het bestuur van vv-LRC-Leerdam op de hoogte gesteld van de aanstaande activiteiten. Tijdens de activiteiten worden volume en luidsprekers zodanig afgesteld, dat het geluid zo min mogelijk in de richting van de woningen wordt "gedragen"

De vereniging kent één activiteit, waarbij een sterk verhoogd gebruik van de parkeerplaatsen in de omgeving plaatsheeft. Het jaarlijkse familiedagtoernooi in het eerste weekend van juni. Gedurende 1 dag brengt duizenden toeschouwers een bezoek aan het sportterrein. In de uitnodiging worden de deelnemers en bezoekers op gewezen om per fiets naar ons terrein te komen. Daarnaast zijn er in de spitsuren eigen parkeerwachten / verkeersregelaars actief, die voor een duidelijke doorverwijzing naar alternatieve parkeerplaatsen zorgdragen. Fietsen en bromfietsen dienen tijdens deze activiteit te worden gestald op de aangewezen plaatsen (hiervoor worden dranghekken geleend van de gemeente). Thuiswedstrijden van het eerste elftal en het Timmerdorp van stichting Jeugdzorg vallen ook onder deze regeling.

Uitgangspunt is dat het sportterrein alleen met de auto mag worden betreden, indien dit voor het laden en lossen van (bar)voorraden nodig is. Voor het overige is het sportterrein voor auto's verboden terrein.

Personen die deze afspraak negeren, worden door of vanwege het bestuur op hun gedrag aangesproken. Bij herhaaldelijke misdraging kunnen sancties, zoals genoemd onder punt 5, worden opgelegd.

De vereniging hanteert bij verenigingsactiviteiten de openingstijden die in de Algemene Plaatselijke Verordening worden genoemd. In het weekend sluit het clubhuis uiterlijk om 02.00 uur bij een verenigingsactiviteit. Doordeweeks geldt een uiterste sluitingstijd van 01.00 uur. Na afloop van een verenigingsactiviteit wordt er door de organisator(en) op toegezien, dat men buiten het clubhuis geen lawaai of gerucht veroorzaakt. Notoire veroorzakers kunnen rekenen op sancties, zoals genoemd onder punt 5.

7. Handhaving beleid

In de diverse paragrafen is aangegeven, op welke wijze het beleid van de vereniging zal worden gehandhaafd. Voor de uitvoering van dit beleidsplan, en dus ook voor de handhaving ervan, is het bestuur eindverantwoordelijk. Het is echter aan het bestuur om ook de leden van de vereniging een stukje medeverantwoordelijk te maken, als vrijwilliger of als deelnemer aan activiteiten. Dit vraagt om draagvlak voor het beleid binnen de vereniging. De uitvoering van dit beleidsplan zal dan ook regelmatig op de agenda van bestuur- en ledenvergaderingen moeten voorkomen, om de geesten scherp te houden. Daarbij is het mogelijk om het beleidsplan op onderdelen te wijzigen, aan te vullen, af te zwakken of juist aan te scherpen. Zolang de wet- en regelgeving daarmee niet wordt doorkruist.

8. Specifieke maatregelen rondom wedstrijden eerste elftal

Zie: Draaiboek wedstrijdorganisatie KNVB.
(aanwezig in bestuurskamer vv-LRC-Leerdam)

9. Specifieke maatregelen rondom evenement

Zie: Draaiboek evenement
(via Veiligheidscoördinator vv-LRC-Leerdam)

10. Specifieke maatregelen ontruiming kantine

Zie: ontruimingsplan kantine
(aanwezig in kantine vv-LRC-Leerdam)

Bijlage 6: Ontruimingsplan v.v. LRC Leerdam

Ontruimingsplan Clubgebouw v.v. LRC Leerdam te Leerdam

**Dit calamiteitenplan dient aanwezig te zijn:
achter de bar en in de bestuurskamer.**

Opgesteld door:
Rene Bogerd

Contactpersoon 1 : Ton Ruggenberg
Telefoon: 06-10619797
Contactpersoon 2: Rene Bogerd
Telefoon: 06-11174645

Datum: 2 augustus 2011
Update:

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inleiding

1.	Objectgegevens	
1.1	Naam en adres clubgebouw	pag. 4
1.2	Belangrijke afsluitpunten	pag. 4
1.3	Verantwoordelijke contactpersonen	pag. 4
1.4	Openingstijden	pag. 5
1.5	Bouwkundige gegevens	pag. 5
2.	Organisatie calamiteitenteam	
2.1	Samenstelling	pag. 6
2.2	Coördinatieruimte	pag. 6
2.3	EHBO-ruimte	pag. 6
3.	Alarmering- en ontruimingsprocedures	
3.1	Alarmering	pag. 7
3.2	Alarmsignaal	pag. 7
3.3	Verzamelplaats	pag. 7
3.4	Signaal veilig	pag. 8
4.	Bommelding	
4.1	Algemene informatie m.b.t. reële en irreële bomplaatsing en melding	pag. 9
4.2	De melding	pag. 10
4.3	Procedure bestuur	pag. 11
5.	Taken en instructies	
5.1	Taak verdeling	pag. 12
5.2	Taken leider calamiteitenteam	pag. 13
5.3	Instructies leider calamiteitenteam	pag. 14
5.4	Taken kantine medewerkers en overige bestuursleden	pag. 15
5.5	Instructies kantine medewerkers en overige bestuursleden	pag. 15
5.6	Taken ontruimingsfunctionaris	pag. 16
5.7	Taken coördinator verzamelplaats	pag. 16
6.	Organisatie rondom wedstrijden 1^e elftal	
6.1	Handleiding hoofdklassers amateurvoetbal KNVB	pag. 17
6.2	Draaiboek thuiswedstrijden v.v. LRC Leerdam 1	pag. 17
6.3	Risicowedstrijden	pag. 17
6.4	Veiligheidsorganisatie	pag. 18
7.	Bijlagen	
7.1	Vluchtwegenplan / plattegronden	pag. 19 - 21
7.2	Veiligheidsmiddelen	pag. 22
7.3	Telefoon en gegevenslijsten	pag. 23
7.4	Algemene instructiebladen	pag. 24 - 25
7.5	Checklisten brandveiligheid clubgebouw	pag. 26 - 27

Inleiding

Bij het bezoeken van een sportvereniging en bij het sporten zijn we ons niet altijd bewust wat er allemaal mis kan gaan. Gelukkig overigens maar want dat zou het plezier dat we van het sporten beleven kunnen doen afnemen. Toch kan het geen kwaad om eens stil te staan bij zaken die we als sportvereniging kunt treffen. Het gaat dan niet alleen om de directe sportongevallen zoals been- of armbreuken. Daar weten we over het algemeen wel goed mee om te gaan. Maar wat te doen als er brand uitbreekt tijdens een clubfeestje, de verwarmingsketel ontploft, de bliksem op het veld of in het clubgebouw inslaat, iemand een herseninfarct krijgt, een doel omkantelt, enz.

Weten we dan wat we op dat moment moet doen?

Met dit ontruimingsplan wil v.v. LRC Leerdam tegemoet komen aan de behoefte die uit eigener beweging een aantal procedures/afspraken wil vastleggen om adequaat te kunnen reageren wanneer het werkelijk misgaat. Een ontruimingsplan maken is nog maar de eerste stap. Het vervolg moet zijn dat het ontruimingsplan, of algemener gesteld het aspect veiligheid, draagvlak krijgt binnen v.v. LRC Leerdam. De functionarissen die bij een calamiteit een rol spelen moeten worden geïnstrueerd. Het beheer moet worden vastgelegd, want een ontruimingsplan werkt alleen goed als alle gegevens en procedures regelmatig worden bijgehouden.

v.v. LRC Leerdam is een voetbalvereniging waar iedere dag, met uitzondering van de zondag activiteiten zijn. Dit ontruimingsplan is grotendeels gebaseerd op de aanwezigheid van dienstdoende bestuursleden, welke aanwezig zijn rondom de thuiswedstrijden van het 1^e elftal.

Tijdens de overige wedstrijden is er altijd een commissiekaderlid aanwezig.

Verder tijdens grote evenementen zoals de familiedag zal het draaiboek evenementen van toepassing zijn, aanvullend op het ontruimingsplan.

v.v. LRC Leerdam stelt haar accommodatie beschikbaar voor tal van andere activiteiten, o.a.:

- Buiten Schoolse Opvang (maan- t/m vrijdag)
- Timmerdorp
- Scholengemeenschap i.v.m. buiten gymlessen

Bestuur v.v. LRC Leerdam

1. Objectgegevens

1.1 Naam en adres clubgebouw	
Naam object	Sportcomplex voetbalvereniging v.v. LRC Leerdam
Sportpark	Bruinsdeel
Straatnaam en nummer	Bruininxdeelsekade 4
Postcode en plaats	4143 LM Leerdam
Gemeente	Leerdam
Telefoon kantine	0345-612307
Telefoon bestuurskamer	0345-612307

1.2 Belangrijke afsluitpunten		
	Soort	Plaats (zie tekening)
G	Gas	Kleedkamergebouw (buiten), ingang linkerdeur
W	Water	Kantine, magazijn achter de keuken
E	Elektriciteit	Kantine, magazijn achter de keuken Kleedkamergebouw (binnen), ingang linkerdeur
CV	Centrale verwarming	Kantine, 1 ^e deur rechts (nabij toiletten) Kleedkamergebouw (binnen), 2 ^e deur links

1.3 Verantwoordelijke contactpersonen		
Naam	Functie	Telefoon
	Bestuur: Voorzitter	06-113.....
	Bestuur: Secretaris	06-280.....
	Bestuur: Financiële zaken	06-537.....
	Bestuur: Kantinezaken	06-404.....
	Bestuur: Algemene zaken	06-106.....
	Bestuur: T&O en materialen	06-247.....
	Bestuur: Commerciële zaken	06-532.....
	Bestuur: Technische zaken	06-514.....
	Bestuur: Vrijwilligerszaken en pr	06-512.....
	Kantinebeheerster	06-512.....
	Hoofd veiligheidscommissie	06-111.....
	Veiligheidscoördinator wedstrijdzaken	06-539.....
	Hoofd Steward	06-203.....
	Plv. Hoofd Steward	06-462.....
	Veiligheidscoördinator terrein en opstallen	06-412.....
	Veiligheidscoördinator evenementen	06-237.....
	Veiligheidscoördinator	06-404.....

1.4 Openingstijden			
Dagen	Tijdstippen	Medewerkers	Bezoekers
maandag	14.00 – 18.30 uur (BSO)	1 kantine + Max. 3	Max. 30 kinderen
dinsdag	14.00 – 18.30 uur (BSO)	1 kantine + Max. 3	Max. 30 kinderen
woensdag	14.20 – 18.30 uur (BSO)	1 kantine + Max. 3	Max. 30 kinderen
donderdag	14.00 – 18.30 uur (BSO)	1 kantine + Max. 3	Max. 30 kinderen
vrijdag	14.00 – 18.30 uur (BSO)	1 kantine + Max. 3	Max. 30 kinderen
zaterdag		3 kantine + 2 bestuursleden	
zondag	gesloten		

Uitzondering BSO zijn de schoolvakanties, dan zijn de tijden 08.00 – 18.30 uur.

1.5 Bouwkundige gegevens

De kantine is een stenen gebouw van ca. 470 m² groot.

De dakbedekking is bitum.

De kantine heeft de onderverdeling in ruimten:

Entree, grote / kleine kantine, bestuurskamer, keuken, koelruimte, dames- en herentoilet.

Het kleedkameergebouw is een stenen gebouw van ca. 460 m² groot.

De dakbedekking is bitum.

Het kleedkameergebouw heeft de onderverdeling in ruimten:

Entree, commissiekamer, keuken, CV-ruimte, technische ruimte, 10 x kleedkamers, 2 x scheidsrechtersruimte, verzorgingsruimte en garage/opslagruimte.

2. Organisatie calamiteitenteam

2.1 Samenstelling

Het calamiteitenteam wordt gevormd door:

- Dienstdoend bestuursleden / commissiekaderlid
- Kantinebeheerster
- Overige bestuursleden
- Tijdens wedstrijden van het 1^e elftal:
  - Stewardorganisatie
  - Veiligheidscoördinator
  - Wedstrijdcoördinator

De bestuursdienst bestaat uit twee bestuur- en/of commissieleden die de taken onderling verdelen.

In geval van een calamiteit (brand, ernstig ongeval) is het calamiteitenteam verantwoordelijk voor een juiste uitvoering van afgesproken procedures en taken.

Het calamiteitenteam laat zich bijstaan door de aanwezige kantinemedewerkers.

De leden van het calamiteitenteam zijn herkenbaar middels een opvallend gekleurd hesje.

2.2 Coördinatieruimte

In beginsel is de bestuurskamer de ruimte van waaruit het calamiteiten team haar activiteiten coördineert.

In deze ruimte zijn aanwezig:

- Ontruimingsplan
- Telefoon
- Mobiele telefoon
- Lijst met alarmnummers
- Plattegrond clubgebouw
- Hesjes voor leden calamiteitenteam
- Omroepinstallatie

2.3 EHBO-ruimte

Op het sportcomplex is een EHBO-ruimte aanwezig waar tijdens een incident eenvoudige medische zorg kan worden gegeven. De EHBO-ruimte wordt ingericht in de commissiekamer.

EHBO koffers bevinden zich:

- Commissiekamer (2x)
- Keuken kantine
- Keuken bestuurskamer
- Keuken kleedkamergebouw

Brancard bevindt zich in de keuken van het kleedkamergebouw.

AED bevindt zich achter de bar in de kantine.

Als alternatieve EHBO-ruimte kan de verzorgingsruimte dienen.

3. Alarm- en ontruimingsprocedures

3.1 Alarmering

Er kunnen diverse oorzaken van een calamiteit zijn. De belangrijkste in onze situatie zijn:

- Brand
- Sportletsel
- Ongeregeldheden
- Gaslekkage
- Spanningsuitval
- Blikseminslag
- Ongeval van buiten af (vrijkomen van gevaarlijke stoffen)

Alle alarmeringen komen binnen bij dienstdoend bestuurslid/commissiekaderlid of barpersoneel. Hij/zij is verantwoordelijk voor de verdere calamiteitenbestrijding.

Het alarmsignaal wordt gegeven in opdracht van de leider van het calamiteitenteam. Indien de situatie dit vereist kan ook een ander bestuurslid of een andere kantine medewerker dit signaal geven. Hij meldt dit vervolgens z.s.m. aan het calamiteitenteam.

De ontruiming wordt uitgevoerd door de daarvoor aangewezen personen uit het calamiteitenteam, aanwezige bestuursleden en kantine medewerkers. Zij zorgen voor een zo correct en zo veilig mogelijke afhandeling. Hiertoe ontvangen zij een schriftelijke instructie.

3.2 Alarmsignaal

Om de aanwezige personen binnen het gebouw en op de velden te waarschuwen in geval van een calamiteit en/of ontruiming, kan gebruik worden gemaakt van de geluidsinstallatie. Het alarmsignaal bestaat uit:

Een mondelinge mededeling:

“ een ieder wordt verzocht om het gebouw te verlaten en rustig naar de verzamelplaats op veld 2 & 3 te gaan in afwachting van instructies”.

3.3 Verzamelplaats

Bij een calamiteit is het van groot belang dat de hulpdiensten het sportcomplex van v.v LRC Leerdam snel kunnen bereiken. Het is dan van GROOT belang dat alle bezoekers zich melden op de verzamelplaats. Hierdoor hebben de hulpdiensten vrije toegang tot het sportcomplex.

Bij een calamiteit, waarbij meerdere personen zijn betrokken, dient controle op de aanwezigheid te worden uitgevoerd. Hiertoe dienen alle aanwezigen zich te verzamelen op een vaste plaats waar opvang wordt geboden en de controle kan worden uitgevoerd. Extra aandacht is hierbij nodig voor bezoekende teams en bezoekers van de accommodatie.

Als verzamelplaats is aangewezen:

“VELD 2 (LRC-supporters) & VELD 3 (supporters bezoekende club)”

3.4 Signaal veilig

Het signaal 'veilig' wordt gegeven door de leiding van de brandweer en/of politie.

Tot dat het signaal is gegeven dienen de aanwezigen aanwezig te blijven op de verzamelplaats(en).

Het signaal "veilig" wordt via de geluidsinstallatie doorgegeven mits deze nog intact is.

4. Bommelding

4.1 Algemene informatie m.b.t. reële en irreële bomplaatsingen en melding.

De basisgedachte bij een bommelder is altijd levenssparend. Zou hij deze gedachtegang niet hebben dan zou hij nalaten de melding te doen en zondermeer zijn bom laten ontploffen. Zijn oogmerk zal er dan ook op zijn gericht om uitsluitend materiële schade te veroorzaken.

Het meest cruciale onderdeel is het inschatten van de melding. Is het reëel of irreëel ?

Voor bedrijven en verenigingen is deze vraag uiterst moeilijk te beantwoorden daar de verantwoordelijke persoon of personen, aan de hand van de melding, moeten inschatten of de noodzaak tot ontruiming aanwezig is. De verantwoording voor het wel of niet ontruimen ligt volledig bij deze verantwoordelijke persoon of personen.

Van politiezijde wordt elke bommelding als reëel benaderd. De politie zal op een melding altijd reageren met een inzet van politiepersoneel, dan wel een contact name door de politie met het bedrijf of de vereniging. Afhankelijk van de melding, de verschaft informatie, de beschikbare tijd (tussen melding en uur-U) en de vooraf ontvangen ambtelijke informatie (risicogroeperingen) wordt bezien of een speciaal bomverkenningsteam in actie zal komen.

Irreële bomplaatsing en melding (valse plaatsing of melding):

De gedachtegang van deze dader is moeilijker in te schatten. Bepaalde ontevredenheid, agressiviteit, sensatiebelustheid of wrok liggen vaak ten grondslag.

Dit is ook de dader die naar aanleiding van een persbericht (krant of journaal) ook eens een bommelding doet zonder dat daartoe enige aanleiding bestaat.

Wanneer door de verantwoordelijke persoon van het bedrijf of vereniging besloten is NIET tot ontruiming over te gaan en de politie heeft reden de bommelding als reëel te zien, dan wel als een verdacht voorwerp wordt aangetroffen, dan kan de ontruiming worden bevolen. Op grond van art. 219 van de Gemeentewet kan door de Burgemeester een noodverordening worden uitgevaardigd waarin een gedwongen ontruiming kan worden opgenomen.

Gesteld kan worden:

VEILIGHEID BOVEN ALLES, DOCH NIET TEN KOSTE VAN ALLES

4.2 De melding

De bommelding wordt vaak telefonisch gedaan. Degene die de melding aanneemt zal met de procedure op de hoogte moeten zijn.
Een alerte behandeling van de melding is van cruciaal belang voor de verder te nemen maatregelen.

MELDINGBEHANDELING:

- Noteer het tijdstip van ontvangst
- Noteer de letterlijke inhoud van het bericht

LAAT DE MELDER PRATEN !!!

Vraag:

- Wanneer springt de bom ?
- Waar ligt de bom ?
- Hoe ziet de bom eruit ?
- Wat voor soort bom is het ? (explosief of brand)
- Waarom doet u dit ?

Uit tweede hand:

- Van wie gehoord ?
- Hoe heeft u dit gehoord ?

Identificatie berichtgever:

- Man of vrouw
- Spraak → snel / langzaam
→ stotteren / slissen / hees
→ accent / dialect

Identificatie plaats melding:

- achtergrondgeluiden

SPREK HIEROVER MET NIEMAND ANDERS DAN MET DE VERANTWOORDELIJKE FUNCTIONARIS.

Als de melding bij de politie binnenkomt zult u hierover geïnformeerd worden, zodat u eventuele maatregelen kunt nemen.

Komt de melding bij u binnen, laat de verantwoordelijke functionaris de politie inlichten.

- de letterlijke melding
- beschikbare informatie
- Is het object beveiligd ?
- Is er een plan voor bommeldingen ?
- Wordt er gezocht ? Hoe en door wie ?
- Moeilijkheden binnen de vereniging
- Ontruimd ?

4.3 Procedure bestuur

Bommelding = opname van gegevens

Na de bommelding dienen te worden **gewaarschuwd**:

1/	POLITIE	112	
2/	Voorzitter	06-113.....	(Voorzitter)
3/	Algemene zaken	06-106.....	(Algemene zaken)
4/	Rene Bogerd	06-111.....	(Veiligheidscoördinator)

++ 1,2,3 en 4 voegen zich onmiddellijk in de bestuurskamer, waar ook de meldgegevens gebracht zijn.

++ 1,2,3 en 4 beslissen, na bestudering van de meldgegevens:

ONTRUIMEN van het gehele gebouw via de toegangswegen en nooduitgangen.

- Werkzaamheden / activiteiten worden stilgelegd
- Bezoekers en vrijwilligers worden ingelicht dat een ontruiming gaat plaatsvinden
- Bezoekers en vrijwilligers worden op afstand van het gebouw gehouden (min. 100 mtr)

BEDEKTE INSPECTIE door calamiteitenteam indien er twijfel is aan de waarde van de melding.

- Kantine en kleedkamergebouw
- Hoofdtribune
- In- en uitgangen
- Randon gebouwen

5. Taken en instructies

5.1 Taakverdeling

De volgende taken en taakverdeling worden onderscheiden:

- Leider calamiteitenteam
- Kantinemedewerkers/overige bestuursleden/stewards
- Ontruimingsfunctionaris
- Coördinator verzamelplaats

Als **leider van het calamiteitenteam** treedt op het diensdoend bestuurslid / commissiekaderlid.

De leider van het calamiteitenteam is de eerst verantwoordelijke.

Betrokkene geeft leiding, coördineert en laat zoveel mogelijk door anderen uitvoeren.

De leider van het calamiteitenteam wordt bijgestaan door de veiligheidscoördinator.

De aanwezige **kantinemedewerkers / overige bestuursleden / stewards** vormen een pool en helpen de calamiteitenteamleider bij het uitvoeren van zijn taken. Bij ongevallen van geringe omvang wijst de calamiteitenteamleider maar enkele personen aan die hem assisteren.

Bij brand of complexe ongevallen krijgen meer personen een rol toebedeeld. In deze situatie wordt ook een aparte ontruimingsfunctionaris en een coördinator verzamelplaats benoemd.

De **Ontruimingsfunctionaris** neemt in geval van brand de feitelijke ontruiming voor zijn rekening. Uit de pool beschikbare personen worden aan de ontruimingsfunctionaris een aantal mensen toegewezen die als ontruimingspersoneel worden ingezet.

Bij een complexe en onoverzichtelijke calamiteit kan het nodig zijn een verzamelplaats in te richten waar slachtoffers en niet-slachtoffers kunnen worden opgevangen en eerste hulp kan worden geboden. Het is tevens de plaats waar de registratie plaats heeft opdat kan worden nagegaan wie er worden vermist. De **coördinator verzamelplaats** leidt al deze activiteiten daarbij geholpen door een aantal mensen uit de pool.

5.2 Taken leider calamiteitenteam

U bent de leider van het calamiteitenteam !

U bent aanspreekpunt, coördineert, u laat uitvoeren en u bent altijd bereikbaar !

FASE 1

1/ Indien er brand wordt ontdekt / calamiteit wordt gemeld:

- Laat de brandweer, ambulance en/of politie waarschuwen op nummer 112.
- Wijs iemand aan die de hulpverleningsdiensten opvangt en informeert
- Waarschuw alle aanwezige via de omroepinstallatie.
- Begeeft u naar de plaats van de brand/calamiteit
- Beoordeel snel de situatie en tref u maatregelen:

a/ Bij brand:

- Laat direct ontruimen
- Laat ramen en deuren sluiten
- Laat in gevaar zijnde personen in veiligheid brengen
- Probeer brand te laten blussen
- Coördineer de ontruiming

b/ Bij een ernstig ongeval / sportletsel:

- Verleen z.s.m. slachtoffer(s) eerste hulp
- Laat in gevaar zijnde personen direct in veiligheid brengen
- Laat omgeving afzetten, verwijder ongewenste personen
- Coördineer afhandeling ongeval/calamiteit

FASE 2:

2/ Begeeft u naar de coördinatieruimte:

- U bent de leider van het calamiteitenteam
- Laat weten waar en hoe u bereikbaar bent

Afhankelijk van de situatie:

- Wijs een ontruimingsfunctionaris aan
- Wijs een coördinator verzamelplaats aan
- Geef de juiste verzamelplaats aan en laat de personen registreren
- Zorg dat niemand weggaat
- Controleer of er personen vermist worden (denk aan kleedkamers, toiletten)
- Meld vermisten direct aan de brandweer.
- Zorg dat eventuele getuigen beschikbaar blijven of getraceerd kunnen worden

5.3 Instructies leider calamiteitenteam

- 1/ Bij melding aan 112 duidelijk melden:
Wie: uw naam en u belt namens LRC Leerdam
Wat: brand op het sportcomplex van voetbalvereniging LRC Leerdam
Waar: Sportpark "Bruinsdeel" aan de Bruinixdeelsekade 4 te Leerdam
Bijzonderheden: aantal gewonden/vermisten ...../ u wordt opgevangen bij de ingang
- 2/ Wijs iemand aan die de hulpdiensten opvangt.
Laat degene ook controleren of:
  - Toegangsweg vrij toegankelijk zijn
  - Alle toegangshekken op het complex open en vrij toegankelijk zijn
  - Waterwinning (nabij toegangshek) vrij toegankelijk is
  - Opstelplaatsen voor hulpdiensten vrij toegankelijk zijn
- 3/ Stel via de **omroepinstallatie** de aanwezige op het complex op de hoogte van de calamiteit. Een ieder moet naar de verzamelplaats (veld 2 & 3) gaan om zo de toegangswegen vrij te houden voor de hulpdiensten.
- 4/ Informeer bij aankomst de brandweer:
Wat: Wat brand er
Waar: Waar is er brand (wijs op plattegrond aan)
Bijzonderheden: personen vermist zijn, andere relevante informatie
- 5/ Wijs een ontruimingsleider aan die de feitelijke ontruiming uitvoert
- 6/ Laat gas afsluiten, schakel de hoofdmeter van de elektriciteit uit, sluit koolzuurflessen af.
- 7/ De sportactiviteiten buiten worden onmiddellijk gestaakt.
- 8/ Wijs een coördinator aan die de verzamelplaats bemant en coördineert.
- 9/ Wijs een telefoonwacht aan. Houdt de telefoon zoveel mogelijk vrij. Kap niet relevante gesprekken af.
- 10/ Blijf zoveel mogelijk op uw plaats (bestuurskamer, commissiekamer) en blijf bereikbaar.
- 11/ Laat geen personen tot het gebouw toe.
- 12/ Het is niet denkbeeldig dat er pers afkomt op het alarm/ongeval. Laat persmensen zo mogelijk opvangen. Laat ze in principe hun werk doen. Laat slecht een persoon (voorzitter) spreekbuis namen LRC Leerdam zijn.
- 13/ Bij een dodelijk ongeval is het gebruikelijk dat de politie het ongeval meldt aan de directe relatie(s) van het slachtoffer(s).

* Deze instructie geldt ook voor de kantinebeheerder als deze als eerst verantwoordelijke en leidinggevende optreedt in geval van brand of een ernstig ongeval.

5.4 Taken kantine medewerkers / overige bestuursleden

- Maak alarm, waarschuw de overige aanwezigen
- Waarschuw 112 voor brandweer, ambulance en/of politie
- Informeer direct de leider van het calamiteitenteam
- Sluit ramen en deuren, schakel apparatuur uit, sluit gaskranen
- Breng in gevaar zijnde personen in veiligheid (denk vooral aan kinderen en minder validen).
- Controleer kledruimten en toiletgroepen op aanwezigheid van personen
- Help mee het gebouw z.s.m. te ontruimen, probeer te blussen
- Overleg met de leider over volgende te nemen stappen
- Breng verslag uit als u uw taak heeft volbracht

5.5 Instructies kantine medewerkers / overige bestuursleden

- 1/ Omschrijf duidelijk wat er aan de hand is:
Wat: *brand, ontploffing, ongeval, blikseminslag etc.*
Waar: *locatie, ruimte, veld*
Bijzonderheden: *aantal betrokken personen, aantal slachtoffers*
- 2/ Waarschuw alle aanwezige.
- 3/ Stel de calamiteitenleider op de hoogte.
- 4/ Denk bij het afschakelen van apparatuur aan keukenapparatuur, koeling, enz.
Sluit alle apparatuur die op gas brandt direct af ter voorkoming van gasvorming.
- 5/ Controleer de toiletten. In deze ruimten dringt niet altijd het alarm door.
- 6/ Verlaat als laatste de bedreigde ruimten en laat geen mensen meer toe in de ontruimde gedeelten van het gebouw (sluit ramen en deuren).
- 7/ Ga na of iemand wordt vermist door de aanwezigen en meldt dit aan de calamiteitenleider.
- 8/ Rapporteer na volbrengen van uw taak uw bevindingen aan de calamiteitenleider zodat deze overzicht houdt op de ontwikkelingen.

5.6 Taken ontruimingsfunctionaris

- 1/ Het daadwerkelijk (laten) ontruimen van het gebouw
- 2/ Inzetten van het ontruimingspersoneel (kantinemedewerkers/overige bestuursleden)
- 3/ Controle of het gehele clubgebouw ontruimd is
- 4/ Melden aan calamiteitenleider dat ontruiming gereed is
- 5/ Melden van gewonde personen en andere bijzonderheden

5.7 Taken coördinator verzamelplaats

Verzamelplaats: velden 2 & 3

- 1/ Er voor zorgen dat de verzamelplaats bereikbaar is
- 2/ Zorg voor eventuele EHBO middelen op de verzamelplaats
- 3/ Ga naar de verzamelplaats zodra het sein tot ontruimen is gegeven
- 4/ Zorg voor schrijfmateriaal, papier en (mobiele) telefoon
- 5/ Iedereen dient zich bij u te melden
- 6/ Registreer de personen die zich op de verzamelplaats melden
- 7/ Controleer via de leiders of alle teams compleet zijn. Maak zonodig lijsten van ieder team
- 8/ Denk vooral aan bezoekende teams die niet bekend met de situatie zijn
- 9/ Registreer vermiste personen en geeft dit onmiddellijk door aan de calamiteitenleider
- 10/ Aanwezig alleen naar huis sturen als daartoe de opdracht is ontvangen door de brandweer en/of politie

6. Organisatie rondom wedstrijden 1^e elftal

6.1 Handleiding hoofdklassers amateurvoetbal KNVB

Jaarlijks wordt een handleiding opgesteld voor verenigingen uitkomend in de hoofdklasse van het amateurvoetbal. Ten opzichte van de overige klasse is in de top- en hoofdklasse een aantal zaken anders geregeld. Om deze zaken te verduidelijken is er een handleiding. Dit resulteert in een draaiboek voor de thuiswedstrijden van het 1^e elftal.

Regelgeving welke van toepassing zijn:

- Reglementen KNVB
- Ordemaatregelen zoals opgenomen in de “handleiding hoofdklassers”
- Veiligheidsplan

6.2 Draaiboek thuiswedstrijden v.v. LRC Leerdam 1

Voor de thuiswedstrijden van het 1^e elftal is een draaiboek aanwezig.

Dit draaiboek omvat o.a. zaken zoals:

- Algemene informatie wedstrijd
- Overleg/afspraken met burgemeester en wethouders omtrent mogelijke risicowedstrijden
- Vooroverleg met o.a. vertegenwoordigers bezoekende verenigingen, politie en/of gemeente
- Inzet personeel v.v. LRC Leerdam
- Inzet personeel bezoekende vereniging
- Inzet politie door gemeente Leerdam
- Medische voorzieningen

In dit draaiboek is tevens opgenomen dat het maximale aantal beschikbare aantal kaarten voor de toeschouwers 3.000 betreft (2.250 kaarten in de vrije verkoop).

Het aantal inzetbare stewards wordt bepaald door het aantal aanwezige toeschouwers.

Stelregel is 1 steward per 100 toeschouwers.

6.3 Risicowedstrijden

Voorafgaand aan het seizoen vindt er overleg plaats tussen Burgemeester, politie, brandweer en vertegenwoordigers van v.v. LRC Leerdam. Tijdens dit overleg wordt er een risico inventarisatie gemaakt m.b.t. risicowedstrijden. Maatgevend voor risicowedstrijden zijn:

- > 1.500 toeschouwers
- Aard van de wedstrijd (derby en/of het verleden)

Extra maatregelen die genomen kunnen worden bij risicowedstrijden zijn:

- Eventueel politie inzet
- Vertegenwoordiging bestuur bezoekende vereniging
- Stewards inzet van de bezoekende vereniging
- Eventueel aanwezigheid van het Rode Kruis

6.4 Veiligheidsorganisatie

De veiligheid rondom de wedstrijden van v.v. LRC Leerdam 1 staat onder leiding van de hoofdsteward. De hoofdsteward geeft leiding aan de stewards en is verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de veiligheidsmaatregelen. Deze veiligheidsmaatregelen zijn:

- Parkeerbeleid op de Bruinixdeelsekade en parkeerplaatsen van v.v. LRC Leerdam
- Toegangscontrole bij de entree
- Controle op gebruik van alcohol rondom de velden
- Begeleiding van spelers en arbitrale trio
- Controle op maximale capaciteit van de hoofdtribune
- Toezicht op het gedrag van de toeschouwers (spreekkoren, voorkomen van gooien van materiaal)

De steward staan in contact met elkaar middels portofoons. Daarnaast heeft iedere steward een geplastificeerd kaartje met de mobiele telefoonnummers van alle medewerkers van de veiligheidsorganisatie van v.v. LRC Leerdam.

Naast de stewardorganisatie heeft v.v. LRC Leerdam ook een veiligheidscoördinator, wedstrijdcoördinator en scheidsrechterbegeleider.

De wedstrijdcoördinator is verantwoordelijk voor de veiligheid binnen de lijnen en eerste aanspreekpunt van de scheidsrechter omtrent deze veiligheid.

De scheidsrechterbegeleider begeleidt het arbitrale trio van kantine naar kleedkamer en van kleedkamer naar het hoofdveld en vice versa.

De veiligheidscoördinator is op de achtergrond aanwezig en klankbord van de hoofdsteward en wedstrijdcoördinator bij calamiteiten.

Het bestuurslid Algemene Zaken is eindverantwoordelijk omtrent de veiligheid binnen v.v. LRC Leerdam in het algemeen en veiligheid rondom de wedstrijden in het bijzonder.

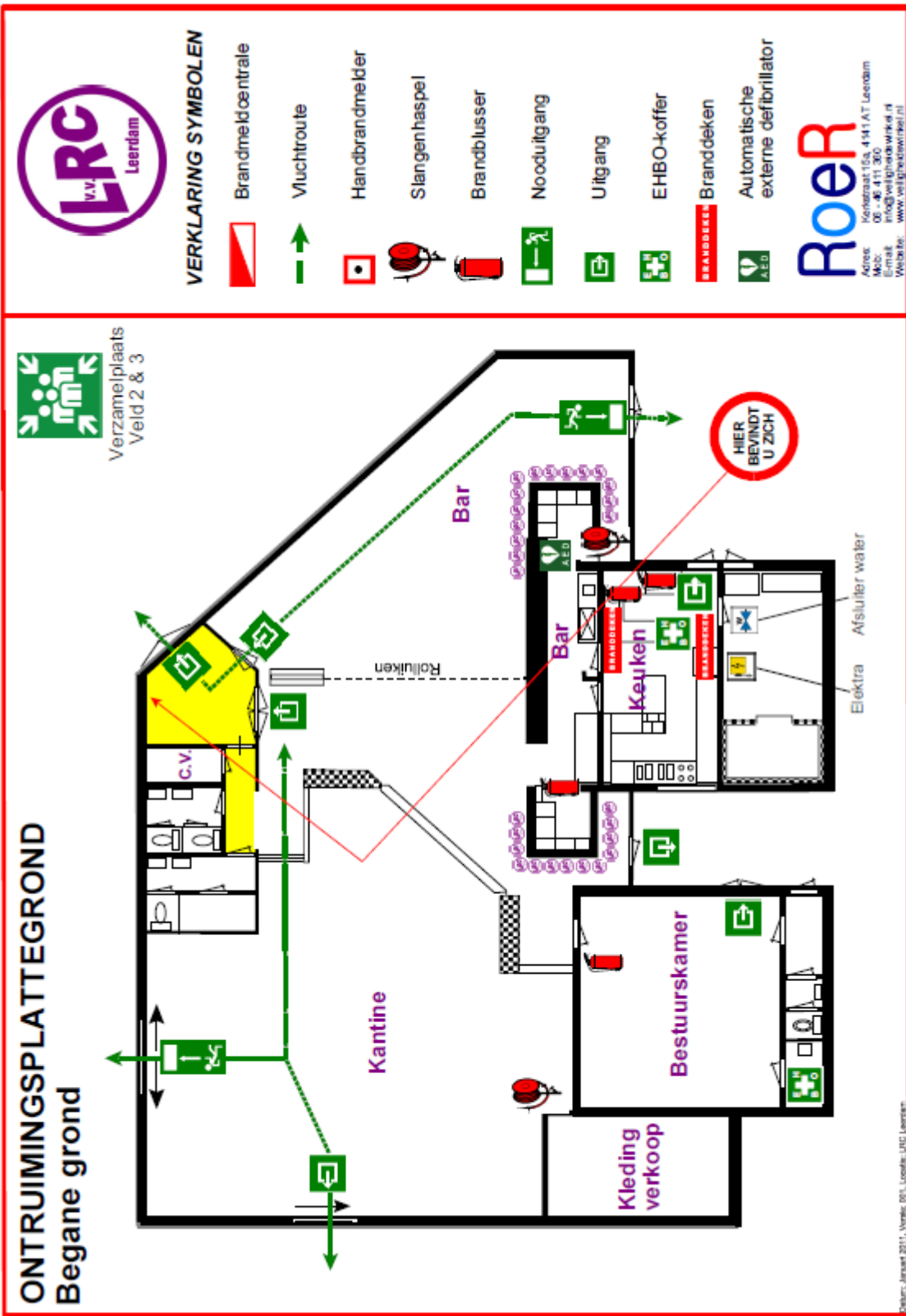
7. Bijlagen

7.1 Vluchtwegenplan / plattegronden

In het gebouw zijn op verschillende plaatsen plattegronden aangebracht waarop de vluchtwegen, nooduitgangen en de plaats van de brandblusmiddelen staat aangegeven.

De vluchtwegen en nooduitgangen zijn aangegeven met betreffende pictogrammen.

7.2 Veiligheidsmiddelen

Op het sportcomplex zijn de volgende veiligheidsmiddelen aanwezig:

soort veiligheidsmiddel	plaats/locatie
Slangenhaspel	Kleine kantine t.h.v. de bar Grote kantine t.h.v. de bestuurskamer Kleedkamers, gang t.h.v. commissiekamer Kleedkamers, gang t.h.v. scheidsrechterraimte.
Poederblusser 6 kg	Grote kantine, achter de bar Kleedkamers, in de CR-ruimte Garage
Koolzuursneeuwblusser 5 kg	Kantine in de keuken 2x
Branddeken	Kantine in de keuken 2x
AED	Kantine achter de bar
EHBO-koffer	Commissiekamer 2x Keuken bij kleedkamers Keuken in de kantine Keuken in de bestuurskamer
Brancard	Keuken bij kleedkamers

De brandblusmiddelen worden jaarlijks gecontroleerd door fa. Jaru Firecontrol te Leerdam.

De AED wordt jaarlijks gecontroleerd door fa. v Doorenmalen te Leerdam.

De EHBO-koffers worden 3x per jaar (jan – apr – sep) nagezien door fa. v Doorenmalen te Leerdam.

7.3 Telefoon- en gegevenslijsten

Telefoonlijst bestuur			
functie	naam	telefoonnummer	mobielfnummer
Voorzitter			06-113.....
Secretaris		0345-6.....	06-280.....
Financiële zaken		0345-6.....	06-537.....
Algemene zaken		0345-6.....	06-106.....
Technische zaken		0345-6.....	06-514.....
Terrein en opstallen		0345-6.....	06-247.....
Commerciële zaken		0345-6.....	06-532.....
Kantine zaken		0345-6.....	06-404.....
Vrijwilligers zaken en PR		0345-6.....	06-512.....

Gegevenslijst locatie	
Naam pand	Clubcomplex voetbalvereniging v.v. LRC Leerdam
Ligging	Sportpark "Bruinsdeel"
Straatnaam + nummer	Bruinxdeelsekade 4
Plaats	Leerdam
Telefoonnummer	0345-612307

Hulpverlenende diensten	
naam instantie	telefoonnummer
SPOEDEISEND: Brandweer, politie, ambulance	112
Politie niet spoedeisend	0900 – 8844
Weekenddienst huisartsen	Via huisartsenpost 0183-646410
Taxibedrijf Soomer	0345-630303

Bij brand

Altijd rust bewaren !

1. Brand melden

*WIE verzorgt de melding ?
WAT is er precies gebeurd ?
WAAR woedt de brand ?
Breng de kantine en commissiekamer op de hoogte!*

Tel.: 112

2. Zekerheidsmaatregelen

*Gewonde personen evacueren
Ramen en deuren sluiten
De aangeven vluchtroutes volgen naar de verzamelplaats op veld 2 & 3
De toegangsweg naar v.v. LRC dient vrij te zijn/houden voor de hulpdiensten
De nooduitgang openen (sleutel bij huismeester en/of commissiekamer)
Schakel indien mogelijk apparatuur en gas uit
Volg de aanwijzingen van de hulpdiensten en/of bestuur v.v. LRC op*

3. Brandblussen

Gebruik indien mogelijk kleine blusmiddelen

Bij letsel / onwel wording

Altijd rust bewaren !

- 1. Letsel / onwel wording melden SPOED !!!** **Tel.: 112**
of
huisartsenpost Gorinchem Tel: 0183-646410

*WIE verzorgt de melding ?
WAT is er precies gebeurd ?
WAAR heeft het ongeval plaats gevonden ?
Hoeveel slachtoffers ?
Breng de kantine en commissiekamer op de hoogte!*

2. E.H.B.O

*Verzorg de gewonde(n) (EHBO koffers in de kantine en commissiekamer)
Laat de AED indien nodig halen (AED in de kantine, achter de bar)
Extra hulp roepen via de kantine en commissiekamer*

3. Verdere procedure

*De toegangsweg naar v.v. LRC dient vrij te zijn/houden voor de hulpdiensten
De nooduitgang openen (sleutel bij huismeester en/of commissiekamer)
Volg de aanwijzingen van de hulpdiensten en/of bestuur v.v. LRC op*

7.5 Checklist brandveiligheid

Organisatorisch

- Is er een calamiteitenplan en/of ontruimingsplan?
- Wordt dit plan regelmatig besproken en geactualiseerd?
- Zijn alle (nieuwe) kaderleden op de hoogte van dit plan?
- Is er een checklist voor een afsluitronde van het clubgebouw?
- Zijn er instructies voor de uitvoering van brandgevaarlijk onderhoudswerk?
- Zijn er tekenen van brandstichting geweest aan of rond het gebouw in het afgelopen jaar?
- Is er ingebroken en heeft dit brandgevaarlijke consequenties gehad?

Bouwkundig

- Zijn er (onbeschermde) brandgevaarlijke stoffen aanwezig?
- Zijn er vluchtwegen aanwezig?
- Zijn er brandwerende scheidingsmuren en/of brandvertragende deuren?
- Zijn de afvoerkanalen (afzuiging frituur) van metaal?
- Is het hang- en sluitwerk op deuren en ramen van goede kwaliteit (SGK-keur)?
- Is er een gas-ventilatieklep in de keuken?
- Zijn er rook- en brandmelders?
- Is er een buitenverlichting?
- Is er een inbraakmeldinstallatie?

Inrichting

- Zijn er brandgevaarlijke materialen in het vaste interieur en inrichting gebruikt?
- Zijn er zelfdovende metalen afvalbakken in gebruik?
- Zijn er brandveilige asbakken (dubbele rand) in gebruik?
- Is er voor de opslag buiten een metalen, afsluitbare container in gebruik?
- Zijn er brandgevaarlijke vloeistoffen aanwezig? Worden deze opgeslagen in een goed afsluitbare metalen kast?
- Worden er kaarsen gebruikt? Zijn de kaarsenstandaards van metaal?

Installaties

- Zijn de installaties (gas en elektra) aangelegd door erkende installateurs?
- Worden deze installaties periodiek onderhouden door een erkend installateur?
- Wordt de elektrische installatie volgens NEN 3140, minimaal eenmaal per drie jaar gekeurd door een erkend installateur?
- Is alle apparatuur- ook nieuw aangeschaft – KEMA-goedgekeurd?
- Is de frituur en andere bakapparatuur voorzien van een thermostatische beveiliging?
- Zijn er passende deksels bij de frituurpan/installatie?
- Maakt u gebruik van onderhoudscontracten voor installaties en apparatuur?
- Worden afzuig- en ventilatiekanalen regelmatig gecontroleerd en schoon gemaakt?
- Is er een open haard en wordt die jaarlijks geveegd?

Melden en alarmeren

- Is er een kaart met alarmnummers brandweer-politie-ambulance-arts?
- Is er een kaart met de alarmprocedure voor bij de telefoon?
- Is er een calamiteiten en/of ontruimingsplan?
- Is er een instructie voor de kaderleden hoe te handelen bij brand?
- Is er een instructie hoe het publiek wordt geïnstrueerd bij brand?
- Zijn er automatische brandmelders? Is de alarmering en opvolging bekend?
- Is de alarmprocedure bekend?

Blusmiddelen

- Zijn er voldoende blusmiddelen (keuken, bar-/kantineruimte, werkplaats, magazijn)?
- Zijn de blussers van het juiste type (brandslanghaspels en handblussers)?
- Heeft de jaarlijks controle en het onderhoud plaatsgevonden?
- Is er een onderhoudscontract?
- Zijn de (nieuwe) kaderleden en het kantinepersoneel geïnstrueerd in het gebruik van de blusmiddelen?
- Is er een blusdeken in de keuken?

Vluchtwegen

- Zijn er voldoende vluchtwegen?
- Zijn de vluchtwegen goed aangegeven?
- Kunnen minder validen ook gebruik maken van de vluchtwegen?
- Kunnen de deuren onbelemmerd van binnenuit geopend worden?
- Zijn de vluchtwegen ook buiten vrij van obstakels?

Blussen

- Is vastgelegd wie de brandweer opvangt bij brand?
- Kan de brandweer vrij op het terrein/sportpark komen?
- Is bekend waar de (reserve) sleutel van het toegangshek zich bevindt?
- Is relevante informatie direct beschikbaar (plattegrond, plaats blusmiddelen, aansluiting water, etc)
- Is bekend waar zich brand- of ontploffingsgevaarlijke materialen bevinden?

Verzekeren

- Zorg voor een goede financiële afdekking van de risico's van:
  - brand
  - gebouwen/opstallen
  - inventaris/inboedel
  - materialen (o.a. kleding)
  - geld
  - eigendommen van derden
  - inbraak
- Geef wijzigingen in de verzekering na verbouwing/uitbreiding door aan uw verzekeraar.
- Controleer jaarlijks de correctheid van de verzekerde zaken en waarden.
- Beoordeel of een bedrijfsschadeverzekering (omzetverlies) nodig is?

Bijlage 7: Artikel 9.5a Arbeidsomstandighedenbesluit

Artikel 9.5a Verplichtingen van degenen bij wie vrijwilligers werkzaam zijn.

1. Degene bij wie vrijwilligers werkzaam zijn is verplicht tot naleving ten aanzien van die vrijwilligers van de voorschriften en verboden die zijn opgenomen in de volgende artikelen:
  - a. van de wet: de artikelen 3, 4,5 en 18, voor zover het betreft arbeid met gevaarlijke stoffen en biologische agentia waarop hoofdstuk 4 van het besluit van toepassing is, 6 tot en met 11, 16 tot en met 44.
  - b. van hoofdstuk 3: de artikelen 3.2, eerste lid, 3.3, 3.4, 3.5, 3.5d, eerste lid, 3.5g, 3.5h, 3.6 eerste lid, 3.16 en 3.17.
  - c. van hoofdstuk 4: de artikelen 4.1b tot en met 4.10d, 4.13 tot en met 4.21, 4.23, 4.44 tot en met 4.54d, 4.58 tot en met 4.61, 4.61a, 4.61b, 4.62b, 4,84 tot en met 4.102, 4.108 en 4.109.
  - d. van hoofdstuk 5: de artikelen 5.2 en 5.3, aanhef en onder a.
  - e. van hoofdstuk 6: de artikelen 6.8, eerste tot en met derde, zevende, negende, tiende en elfde lid, 6.11c, tweede lid, 6.12, eerste en tweede lid, 6.13, 6.14, 6.14a, 6.14b, 6.15, 6.15a, 6.16, 6.17, 6.18, 6.19 en 6.20.
  - f. van hoofdstuk 7: de artikelen 7.3, tweede tot en met vierde lid, 7.4, 7.5, tweede, derde en vijfde lid, 7.7, eerste lid, 7.9, 7.11, tweede lid, 7.16, 7.17a, eerste, tweede en vijfde lid, 7.17b, eerste en tweede lid, 7.17c eerste en tweede lid, 7.18, tweede, derde, vierde, zesde en zevende lid, 7.18a, derde en dertiende lid, 7.18b, eerste lid, 7.23, 7.23a tot en met 7.23d, en 7.32 tot en met 7.35.
  - g. van hoofdstuk 8: de artikelen 8.1, tweede, zevende en achtste lid, en 8.4.
2. De persoon, bedoeld in het eerste lid, is ten aanzien van vrijwilligers die jonger zijn dan 18 jaar tevens verplicht tot naleving ten aanzien van die vrijwilligers van de voorschriften en verboden die zijn opgenomen in de artikelen 1.37, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, 3.46, 6.27 en 7.39.
3. De persoon, bedoeld in het eerste lid, is ten aanzien van zwangere vrijwilligers en vrijwilligers tijdens de lactatie tevens verplicht tot naleving van die vrijwilligers van de voorschriften en verboden die zijn opgenomen in de artikelen 1.42, 3.48, 6.29 en 6.29a.